

SOUBORNÉ INFORMACE

Ročník 2005

Počet výtisků: 40
Kód publikace: 13-5131-05

Liberec,
červenec 2005
Č.j.: 111/2005

OBYVATELSTVO A BYDLENÍ

V OKRESECH

ČESKO – POLSKÉHO POHRANIČÍ

Zpracoval: ČSÚ, Krajská reprezentace Liberec
Ředitel reprezentace: Ing. Ladislav Knap
Kontaktní osoba: Mgr. Karla Švehlová

tel.: 485 244 216
e-mail: ksvehlova@gw.czso.cz

Český statistický úřad, Krajská reprezentace Liberec

Redakční rada: Ing. Ladislav Knap
Mgr. Karla Švehlová
Ing. Dagmar Ligierová
Ing. Joanna Pozdíšková
Slawomir Banaszak
Dorota Wilczynska

Mapy: Ing. Jaromír Lindauer

Obálka: Jiří Chalupa

Spolupracující zahraniční instituce:

Statistický úřad ve Wrocławu

ISBN: 80-250-1065-1

© Český statistický úřad, Krajská reprezentace Liberec, 2005

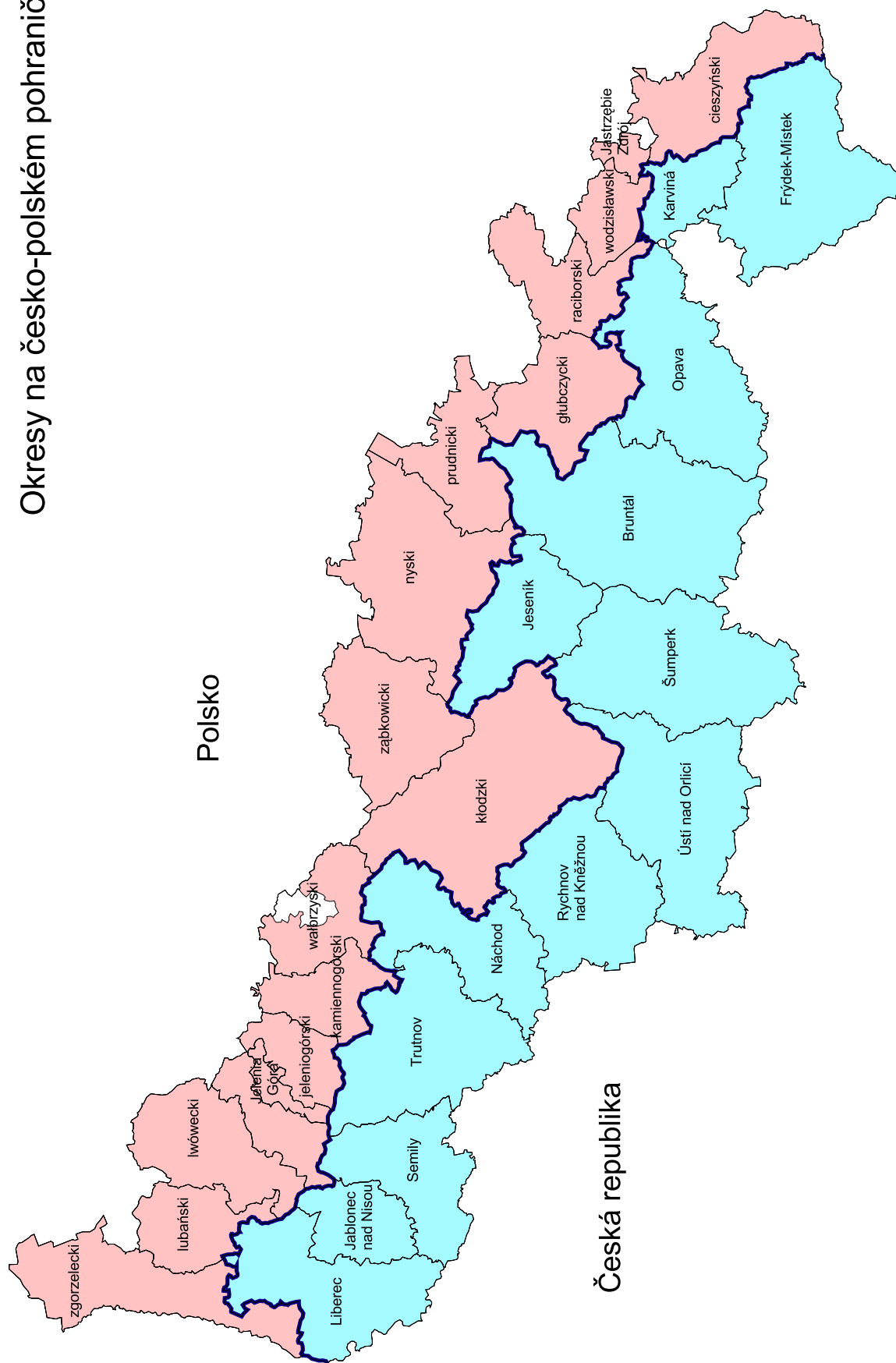
OBSAH

Okresy na česko-polském pohraničí – mapa	5
1. Sčítání lidu, domů a bytů v České republice a v Polsku	
1.1. Rozsah sčítání v ČR a v Polsku	7
1.2. Podobnosti a rozdíly v obsahové stránce sčítání lidí, domů a bytů v České republice a v Polsku	9
1.3. Srovnání České republiky a Polska na základě výsledků sčítání	10
Tab.1.1. Vybrané údaje za Českou republiku a Polsko	10
2. Obyvatelstvo, domácnosti a rodiny na česko-polském pohraničí	
2.1. Metodické vysvětlivky	12
2.2. Obyvatelstvo a jeho sociální struktura	16
Tab.2.1. Počet obyvatel v okresech na česko-polském pohraničí	16
Tab.2.2. Počet obyvatel podle věku	17
Tab.2.3. Obyvatelstvo ve věku 15 let a více podle rodinného stavu	18
Tab.2.4. Obyvatelstvo ve věku 15 let a více podle úrovně vzdělání na české straně hranice	19
Tab.2.5. Obyvatelstvo ve věku 13 let a více podle úrovně vzdělání na polské straně hranice	20
Tab.2.6.a Obyvatelstvo podle mateřského jazyka na české straně hranice	20
Tab.2.6.b Obyvatelstvo podle jazyka používaného v domácnosti na polské straně hranice	21
Tab.2.7. Obyvatelstvo podle národnosti	22
2.3. Obyvatelstvo podle ekonomické aktivity	23
Tab.2.8. Obyvatelstvo podle věku ekonomické aktivity	23
Tab.2.9. Obyvatelstvo podle ekonomické aktivity na české straně hranice	24
Tab.2.10. Ekonomicky aktivní obyvatelstvo podle postavení v zaměstnání na české straně hranice	24
Tab.2.11. Obyvatelstvo podle hlavního zdroje obživy na polské straně hranice	25
Tab.2.12. Obyvatelstvo ve věku nad 15 let podle ekonomické aktivity	26
Tab.2.13. Nezaměstnaní ve věku 15 a více let podle doby hledání zaměstnání	27
2.4. Domácnosti a rodiny	28
Tab.2.14. Domácnosti podle počtu členů	28
Tab.2.15.a Rodinné domácnosti podle typů rodin na české straně hranice	29
Tab.2.15.b Rodiny v domácnostech podle typů rodin na polské straně hranice	29
3. Domy, byty a úroveň bydlení v česko-polském pohraničí	
3.1. Metodické vysvětlivky	30
3.2. Struktura bytového fondu	33
Tab.3.1. Vybrané ukazatele úrovně bydlení	33
Tab.3.2.a Bytový fond a důvody jeho nebydlenosti na české straně hranice	34
Tab.3.2.b Bytový fond a jeho obydlí na polské straně hranice	34
Tab.3.3.a Trvale obydlené byty podle vlastnictví na české straně hranice	35
Tab.3.3.b Trvale obydlené byty podle vlastnictví na polské straně hranice	35
Tab.3.4.a Trvale obydlené byty podle stáří domu na české straně hranice	36
Tab.3.4.b Trvale obydlené byty podle stáří domu na polské straně hranice	36
Tab.3.5. Trvale obydlené byty podle počtu obytných místností	37
Tab.3.6.a Trvale obydlené byty podle obytné plochy na české straně hranice	38
Tab.3.6.b Trvale obydlené byty podle užitkové plochy na polské straně hranice	38
3.3. Technické vybavení bytů	39
Tab.3.7. Trvale obydlené byty s koupelnou, příívodem teplé vody a plynu	39
Tab.3.8.a Trvale obydlené byty s vodovodem a WC na české straně hranice	40
Tab.3.8.b Trvale obydlené byty s vodovodem a WC na polské straně hranice	40
Tab.3.9. Trvale obydlené byty podle způsobu vytápění	41
3.4. Bydlení rodin	42
Tab.3.10. Domácnosti podle počtu pokojů	42
Tab.3.11.a Cenzové domácnosti bydlící v bytech podle typu domácnosti na české str. hranice	43
Tab.3.11.b Domácnosti bydlící v bytech podle typu domácnosti na polské straně hranice	43
3.5. Struktura domovního fondu	45
Tab.3.12.a Trvale obydlené domy podle stáří na české straně hranice	45
Tab.3.12.b Trvale obydlené domy podle stáří na polské straně hranice	45
Tab.3.13. Trvale obydlené domy podle počtu bytů	46

Grafická část

Podíl osob v neproduktivním věku na 100 osob v produktivním věku (v %)	49
Míra nezaměstnanosti v %	50
Průměrná užitková plocha na 1 byt v m ²	51
Podíl domácností jednotlivců v %	52
Podíl faktických manželství na rodinných domácnostech v %	53
Podíl trvale obydlených bytů na celkovém počtu bytů (v %)	54
Podíl trvale obydlených bytů ve vlastnictví fyzických osob (v %)	55
Podíl trvale obydlených bytů ve vlastnictví státu a obcí (v %)	56
Podíl trvale obydlených bytů v domech postavených na české straně po roce 1990, na polské straně po roce 1988 v %	57
Podíl trvale obydlených bytů v domech postavených na české straně před rokem 1920, na polské straně před rokem 1918 v %	58

Okresy na česko-polském pohraničí

Zpracoval:
Český statistický úřad
Krajská reprezentace Liberec

1. Sčítání lidu, domů a bytů v České republice a v Polsku

1.1. Rozsah sčítání v ČR a v Polsku

Česká republika

V České republice patří sčítání k nejstarším statistickým akcím vůbec. První soupisy se uskutečnily již ve středověku, například k vojenským a daňovým účelům. Etapa tzv. moderních sčítání začala rokem 1869 a pokračuje v pravidelných desetiletých intervalech (s výjimkou období druhé světové války) dodnes.

Sčítání lidu, domů a bytů k 1. březnu 2001 se uskutečnilo na celém území České republiky podle zákona č. 158/1999 Sb., o sčítání lidu, domů a bytů v roce 2001. Údaje byly zjišťovány podle stavu o půlnoci z 28. února na 1. března (rozhodný okamžik). Sčítání organizoval, řídil a koordinoval Český statistický úřad, který zabezpečoval přípravu a provedení sčítání ve spolupráci s Ministerstvem pro místní rozvoj, Ministerstvem obrany, Ministerstvem spravedlnosti, Ministerstvem vnitra, Ministerstvem zahraničních věcí, Českým úřadem zeměměřickým a katastrálním, okresními úřady a obcemi. Sčítání v jednotlivých sčítacích obvodech zajišťovali sčítací komisaři a sčítací revizoři. Jako sčítací obvod bylo vymezeno území základní sídelní jednotky nebo jeho část, ve které sběr údajů zajišťoval jeden sčítací komisař. Samostatné sčítací obvody tvořila zařízení hromadně ubytovaných příslušníků ozbrojených sil, Policie České republiky, zařízení Vězeňské služby, uprchlické tábory a zastupitelské úřady v zahraničí.

Sčítání se vztahovalo na každou fyzickou osobu, která měla v rozhodný okamžik na území České republiky trvalý nebo dlouhodobý pobyt i na každou další fyzickou osobu, která byla na území České republiky v rozhodný okamžik přítomna (i když zde neměla trvalý nebo dlouhodobý pobyt), na každý dům určený pro bydlení i neobydlený, na každý byt, i neobydlený. Domem se rozuměla stavba, která byla podle rozhodnutí stavebního úřadu určena pro bydlení a dále jiná stavba, ve které se nacházel alespoň jeden byt. Byt byl definován jako soubor místností (popřípadě jednotlivá místnost), který podle rozhodnutí stavebního úřadu svým stavebně technickým uspořádáním a vybavením splňoval požadavky na trvalé bydlení.

Sčítání nepodléhali cizí státní příslušníci požívající diplomatických imunit a výsad, jakož i domy a byty ve vlastnictví jiných států, které sloužily k diplomatickým účelům.

Obsah sčítání (zjišťované údaje) stanovil zákon č. 158/1999 Sb. Všechny osoby měly povinnost uvést o sobě údaje v rozsahu a způsobem stanoveným zákonem. Tradičně byla použita metoda sebesčítání, kdy obyvatelé sami vyplňovali sčítací tiskopisy. Za nezletilou osobu poskytl údaje její zákonný zástupce, za osobu zbavenou způsobilosti k právním úkonům její opatrovník. Za osobu, která měla ve sčítacím obvodu trvalý pobyt, ale byla dočasně nepřítomná, poskytla údaje jiná osoba z její bytové domácnosti. Údaje o domu poskytl jeho vlastník; vykonával-li správu domu správce, poskytl údaje správce. Údaje o bytu poskytl jeho uživatel. V případě neobydleného bytu poskytl údaje o bytu vlastník domu, popřípadě bytu; vykonával-li správu bytu správce, poskytl údaje správce.

Při sčítání lidu, domů a bytů 2001 byly použity sčítací tiskopisy: Sčítací list osob, Domovní list, Bytový list. Vzory sčítacích tiskopisů vymezila „Vyhláška Českého statistického úřadu, kterou se stanoví vzory sčítacích tiskopisů pro sčítání lidu, domů a bytů v roce 2001 a vzor průkazu sčítacího komisaře a sčítacího revizora“ (Sbírka zákonů, částka 95, 13. října 2000).

Všechny údaje byly zpracovány podle územního a správního členění státu platného v České republice k 1. březnu 2001.

Sčítání lidu, domů a bytů v roce 2001 v České republice respektovalo z hlediska obsahu, metodiky i zpracování údajů Rezoluci Ekonomické a sociální rady OSN z roku 1995 k programu světových sčítání a Doporučení pro sčítání lidu, domů a bytů kolem roku 2000 v evropském regionu, která zpracoval Statistický úřad Evropské unie (Eurostat) ve spolupráci s Evropskou hospodářskou komisí.

Polsko

První, celorepublikové sčítání lidí, domů a bytů proběhlo v Polsku v roce 1789. V posledním století se uskutečnilo kromě soupisu obyvatelstva v roce 1946 a 3 mikrocensů v letech 1974, 1984 a 1995 sedm sčítání lidí, domů a bytů (1921, 1931, 1950, 1960, 1970, 1978, 1988).

Sčítání lidí, domů a bytů v roce 2002 se konalo na základě zákona z 2. prosince 1999 (Sbírka zákonů z roku 2000 č. 1, pozice 1 a číslo 93, pozice 1 026). Sčítání probíhalo ve dnech od 21. května do 8. června 2002, údaje byly zjišťovány podle stavu o půlnoci z 20. května 2002.

Pro Polsko bylo toto sčítání velice důležité. Bylo prvním sčítáním po výrazných společensko – hospodářských a správních změnách, které proběhly v devadesátých letech. Tyto transformace vyvolaly řadu změn v demografických procesech, hluboké proměny společensko – ekonomické struktury obyvatelstva a také vznik nových jevů, v takové šíři předtím neznámých, jako např.: nezaměstnanost, bezdomovectví, imigrace cizinců do Polska a také zesílení krátkodobých migračních proudů polských občanů žijících v zahraničí, nové formy vlastnictví bytů.

Tematický obsah sčítání v roce 2002:

- zeměpisné rozmístění obyvatelstva: místo trvalého a přechodného bydliště, migrace obyvatelstva (vnitřní a ze zahraničí);
- demografická charakteristika osob: pohlaví, věk, rodinný stav (právní a faktický);
- demografická charakteristika domácností a rodin: pozice osob v domácnosti a rodině, velikost a složení domácnosti a rodiny;
- sociální charakteristika osob: úroveň vzdělání a docházka do školy, stát narození, občanství, národnost a jazyk používaný v domácnosti;
- právní a biologická nespěvnost;
- ekonomicky aktivní obyvatelstvo: pracující, nezaměstnaní, ekonomicky neaktivní, pracující v soukromých zemědělských firmách, povolání, druh činnosti zaměstnavajícího podniku;
- hlavní a další zdroje obživy, sociální dávky;
- zdroje obživy domácnosti, jejich samostatné hospodaření a bydlení;
- domácnosti, rodinné domácnosti;
- byty obydlené a neobydlené, stav bytového fondu;
- velikost bytů a jejich vybavenost;
- charakteristika budov.

Údaje o obyvatelstvu byly rozšířené o údaje ze šetření o porodnosti žen a ze šetření o dlouhodobé migraci obyvatelstva, která proběhla v letech 1989 – 2002.

Základní údaje o osobách (jméno a příjmení, datum narození a pohlaví) v době sčítání nepřítomných, byly získány z evidence obyvatelstva. Všechny další otázky zůstaly ve sčítacích tiskopisech nezodpovězeny. Odhaduje se, že na základě údajů z evidence obyvatelstva bylo sečteno více než 700 tis. osob (kolem 2 % celkového počtu obyvatel, občanů Polska).

Sčítání lidí, domů a bytů v Polsku v roce 2002 vztahovalo na:

- osoby trvale bydlící a přechodně bydlící v bytě, budově, objektu a místnostech,
- osoby bez jakéhokoliv bydliště,
- byty a budovy, ve kterých jsou obydlené nebo neobydlené byty, obydlená hromadná ubytovací zařízení a jiné obydlené místnosti, která nesplňují podmínky bytu.

Sčítání lidí, domů a bytů v roce 2002 nevztahovalo na:

- zaměstnance diplomatických a konsulárních úřadů cizích států, členy jejich rodin a osoby požívající privilegií a imunit,
- osoby ucházející se o azyl,
- byty, budovy, objekty a místnosti ve vlastnictví diplomatických a konsulárních úřadů cizích států.

Do počtu obyvatel byli započítáni všichni obyvatelé s polským státním občanstvím bez ohledu na místo jejich pobytu (Polsko nebo zahraničí).

V okamžiku sčítání bylo přibližně 430 tis. osob odhlášeno z místa trvalého bydliště a současně nepřihlášeno k novému trvalému pobytu. Tento údaj byl zjištěn z evidence obyvatelstva. Značná část těchto osob dlouhodobě pobývala v cizině.

Sčítání zajišťovalo 161 tis. sčítacích komisařů. Tuto funkci mohly vykonávat pouze plnoleté a důvěryhodné osoby s minimálně středním vzděláním.

Území Polska bylo rozděleno sítí statistických regionů a obvodů. Statistický region se skládá z několika (ne však z více než 9) sčítacích obvodů, jeden sčítací obvod zahrnuje v průměru 68 bytů a přibližně 235 osob.

1.2. Podobnosti a rozdíly v obsahové stránce sčítání lidí, domů a bytů v České republice a v Polsku

Sčítání provedená v Polsku v roce 2002 a v České republice v roce 2001 měla velice podobný obsah zjišťovaných dat a týkala se obyvatelstva, domů a bytů. V Polsku probíhalo společně se sčítáním lidí i šetření v oblasti zemědělství.

Většina otázek zaměřených na obyvatele byla v obou zemích stejná. Zjišťováno bylo: pohlaví, věk, druh pobytu (trvalý, přechodný, v ČR dlouhodobý a krátkodobý pobyt), rodinný stav, státní příslušnost, národnost, mateřský jazyk, vzdělání, ekonomická aktivita.

V České republice se navíc zjišťovalo místo pobytu rok před prováděným sčítáním, bydliště matky v době narození sčítané osoby, pořadí nynějšího nebo posledního manželství, datum nynějšího nebo posledního sňatku. Ženy starší 15 let vyplňovaly počet narozených dětí, z toho v nynějším nebo posledním manželství. Sčítací list osob dále obsahoval následující otázky: náboženství, obor vzdělání, profese, postavení v zaměstnání, odvětví ekonomické činnosti, druhé (případně další) zaměstnání, místo pracoviště nebo školy, frekvence dojížděky, doba strávená na cestě, používaný dopravní prostředek.

V Polsku se navíc zjišťovaly následující údaje: příčina nepřítomnosti v místě bydliště po dobu delší než dva měsíce, další otázky ohledně vzdělání (denní studium, večerní studium, dálkové studium), postižení (počet postižených osob a druh postižení), migrace (doba pobytu v místě současného bydliště, adresa předchozího místa pobytu, dlouhodobá migrace v letech 1989 – 2002), hledání práce (jen u nezaměstnaných), využívání zemědělských usedlostí (podniků) nebo parcely (rodinné zahrádky).

Navíc bylo v Polsku provedeno doplňující dobrovolné šetření, kdy bylo dotazováno asi 300 tisíc žen a zjišťován byl: počet dětí, počet manželství nebo faktických manželství a plány ohledně dětí.

Dotazníky zaměřené na domovní fond také obsahovaly v obou zemích podobné otázky: adresa domu, počet bytů, vlastník, stáří domu, připojení k vodovodní síti, kanalizace, plynofikace, centrální topení.

V České republice se navíc šetřilo: druh domu, stavební materiál obvodových (vnějších) zdí domu, počet nadzemních podlaží, výtah.

Téměř identické byly také dotazy týkající se bytů: typ bytu, právní důvod užívání bytu, plocha, počet místností, vybavení – vodovod, plyn, teplá voda, způsob vytápění, koupelna (sprchový kout), záchod, počet domácností (vztah všech přítomných osob k uživateli bytu, společné hospodaření členů domácnosti).

V českém dotazníku byly navíc zjišťovány: poloha bytu v domě, energie používaná k vytápění, možnost použití telefonu, osobního počítače, osobního vozu, vlastnictví rekreačního objektu nebo možnost bezplatného využití takového zařízení.

Polský dotazník navíc obsahoval dotazy na velikost plochy bytu užívané k podnikatelským účelům.

1.3. Srovnání České republiky a Polska na základě výsledků sčítání

Výsledky ze sčítání lidu, domů a bytů, které bylo provedeno v březnu 2001 v České republice a v květnu 2002 v Polsku, poukazují na mnoho podobností ve vývoji obyvatelstva i ve společensko-ekonomických a bytových podmínkách, ale zároveň jsou patrné i rozdíly.

Polsko zaujímá plochu téměř čtyřikrát větší než Česká republika a v době sčítání mělo 3,7krát více obyvatel. Počet obyvatel na jeden kilometr čtvereční byl v Polsku nižší (122 obyvatel/km²) než v České republice (130 obyvatel/km²). V Polsku se ve srovnání s předchozím sčítáním, které bylo provedeno v roce 1988 zvýšil počet obyvatel o 351 tisíc, což je téměř o jedno procento. V České republice se v letech 1991 (kdy bylo uskutečněno předchozí sčítání) až 2001 počet obyvatel snížil o 0,7 %, celkově o 72 155 osob.

Tab.1.1. Vybrané údaje za Českou republiku a Polsko

Ukazatel	Česká republika	Polsko
Rozloha v km ²	78 866	312 685
Počet obyvatel (v tisících)	10 230,1	38 230,1
v tom (v %)		
muži	48,7	48,4
ženy	51,3	51,6
v tom podle věkových skupin (v %)		
0 - 17 let	20,1	23,2
18 - 59 let	61,4	59,9
60 a více let	18,5	17,0
Podíl městského obyvatelstva (v %)	70,6	61,8
Hustota obyvatelstva na 1 km ²	130	122
Počet žen na 100 mužů	105	106
Podíl osob v produktivním věku (v %) - ženy 18 - 59 let, muži 18 - 64 let	63,6	61,8
Podíl osob v neproduktivním věku na 100 osob ve věku produktivním (v %)	57,0	64,0
Obyvatelstvo podle místa narození (v %)		
Polsko	.	96,4
Česká republika	93,6	.
ostatní	4,4	2,0
Obyvatelstvo podle státního občanství (v %)		
Polsko	.	98,2
Česká republika	98,8	.
ostatní	1,2	0,1
Obyvatelstvo podle národnosti (v %)		
polská	0,5	96,7
česká	90,4	.
ostatní	7,4	1,2
Zaměstnaní (v tisících)	4 766,5	13 218,3
Nezaměstnaní (v tisících)	486,9	3 558,2
Míra nezaměstnanosti (v %)	9,3	21,2
Rodinné domácnosti podle typu (v %)		
úplné rodiny s dětmi ²⁾	35,7	56,0
úplné rodiny bez dětí ²⁾	40,2	22,7
faktická manželství	4,3	1,9
Průměrná užitková plocha na 1 byt	76,3	68,6
Průměrný počet obytných místností na 1 byt ³⁾	2,72	3,69
Průměrný počet osob na 1 byt	2,64	3,25

¹⁾ na české straně údaje k 1. 3. 2001, na polské straně k 20. 5. 2002

²⁾ na české straně údaje za úplné rodiny se závislými dětmi a bez závislých dětí

³⁾ na české straně údaje za obytné místnosti o rozloze 8 m² a více podlahové plochy, na polské straně za obytné místnosti o minimální ploše 4 m²

Česká republika zaznamenala v době posledního sčítání výrazně větší podíl městského obyvatelstva (70,6 %) než Polsko (61,8 %). Průměrný počet obyvatel v českém městě dosáhl počtu 13 829 osob a byl téměř dvakrát menší než průměrný počet obyvatel v polských městech (26 694 obyvatel). V Polsku se v období mezi dvěma posledními sčítáními počet městského obyvatelstva zvýšil o 435 tisíc osob a ve vesnicích poklesl o 84 tisíc obyvatel. Důvodem přírůstku městského obyvatelstva byly především administrativní změny – některé vesnice získaly statut města a mnohá města rozšířila své hranice a pohltila okolní malé obce. V České republice se v době mezi posledními sčítáními snížil nejen počet městského obyvatelstva (o 68 354 obyvatel), ale i venkovského (3 801 obyvatel).

V obou zemích byl zaznamenán podobný podíl mužů (přes 48 %) a žen (přes 51 %). Také hodnota ukazatele počet žen na 100 mužů byla téměř stejná (106 v Polsku, 105 v České republice).

Podobná byla v době posledního sčítání i věková struktura obyvatel v obou srovnávaných zemích. V Polsku byl zaznamenán nepatrně vyšší podíl osob ve věkové skupině 0 – 17 let (23,2 %) než v České republice (20,1 %). V ostatních věkových skupinách pak byly nepatrně vyšší podíly obyvatel v České republice. V Polsku se ve srovnání s předchozím sčítáním výrazně změnila věková struktura. Počet obyvatel ve věku 0 – 14 let se snížil o 2,7 milionu, což bylo způsobeno značným poklesem porodnosti v 90. letech. Zároveň se o více než 3 miliony zvýšil počet osob ve všech ostatních věkových skupinách nad 15 let. V České republice byl zaznamenán podobný vývoj. Počet obyvatel ve věku 0 – 14 let se snížil o 509 574 osob, tzn. v roce 1991 se tato věková skupina podílela 21,0 % na celkovém počtu obyvatel a v roce 2001 16,2 %. Počet obyvatel nad 15 let věku se zvýšil o 437 419 osob.

Obyvatelstvo v tzv. produktivním věku (ženy 18 – 59, muži 18 – 64 let) dosáhlo v České republice podílu 63,6 % na celkovém počtu obyvatel, což je nepatrně více než v Polsku (61,8 %). Na 100 osob v produktivním věku připadalo v České republice 57 osob v neproduktivním věku, zatímco v Polsku to bylo 64 osob. V Polsku mezi posledními dvěma sčítáními vzrostl podíl obyvatel v produktivním věku o 4,2 procentního bodu, zároveň vzrostl i podíl obyvatel v tzv. poproduktivním věku o 2,5 procentních bodů a dosáhl hodnoty 15 %. V České republice za stejné období vzrostl podíl obyvatelstva v produktivním věku o 5,5 procentního bodu, podíl obyvatelstva v poproduktivním věku z 15,5 % v roce 1991 na 16,3 % v roce 2001.

Zatímco v Polsku při posledním sčítání uvedlo 96,4 % všech dotázaných právě Polsko jako zemi, ve které se narodili, v České republice to bylo jen 93,6 % respondentů, kteří jako svou mateřskou zemi označili právě Českou republiku. Z celkových 775,3 tisíc obyvatel, kteří se narodili za hranicemi Polska, jich bylo nejvíce z Ukrajiny (309,3 tisíc), což je 40 % všech osob narozených mimo Polsko. Dalších 13,5 % se narodilo v Bělorusku, 13,1 % v Německu, 10,3 % v Litvě, 7,0 % v Rusku, 4,5 % ve Francii. Z celkových 453,5 tisíc narozených mimo území České republiky se 285 372 osob narodilo ve Slovenské republice (62,9 %), 27, 2 tisíc v zemích Evropské unie (6,0 %) a 106,4 tisíc v ostatních evropských zemích (23,5 %). Více než 23 tisíce obyvatel uvedly za místo narození asijské země.

V Polsku svoji státní příslušnost uvedlo 98,2 % obyvatel. Téměř 445 tisíc polských občanů má i druhou státní příslušnost, z toho výrazně největší zastoupení mají osoby s německou státní příslušností (288 tisíc). V České republice svoji státní příslušnost uvedlo 98,5 % všech osob, 24,2 tisíce obyvatel na sčítacím listu osob vyznačily slovenské státní občanství. Dvojí občanství mělo 22,4 tisíc osob.

Polskou národnost při sčítání v roce 2002 uvedlo 96,7 % všech obyvatel, z ostatních byly nejčastěji zastoupeny národnosti: německá (152,9 tisíc osob), běloruská (48,7 tisíc osob), ukrajinská (31,0 tisíc osob). K dalším významně silným národnostním skupinám v Polsku patřili Slezané (173,2 tisíc) a Rómové (12,9 tisíc).

V České republice se přihlásilo k české národnosti 90,4 % obyvatel. Druhou nejsilněji zastoupenou národností byla národnost moravská (380,5 tisíc osob, tj. 3,7 % z celkového počtu). Na území ČR v době sčítání v roce 2001 dále žilo 193,2 tisíc (tj. 1,9 %) obyvatel slovenské národnosti, 52,0 tisíc obyvatel (tj. 0,5 %) polské a 39,1 tisíc (tj. 0,4 %) německé národnosti. K rómské národnosti se přihlásilo 11,7 tisíc obyvatel, ke slezské 10,9 tisíc obyvatel.

Údaje o trhu práce poukazují na výrazně příznivější situaci v České republice, kde byl počet nezaměstnaných 7krát menší než v Polsku a míra nezaměstnanosti činila 9,3 %. V Polsku dosáhla míra nezaměstnanosti 21,2 %.

Mezi rodinnými domácnostmi v Polsku z 56,0 % převažovaly manželské páry s dětmi, v České republice z 40,2 % manželské páry bez závislých dětí. Druhým nejpočetnějším typem rodin byly v Polsku manželské páry bez dětí (22,7 %), v ČR manželské páry se závislými dětmi (35,7%). Téměř shodných podílů na obou stranách pohraničí dosáhly neúplné rodiny v čele s jedním z rodičů: 19,3 % v Polsku a 19,8 % v České republice. Soužití nesezdaných partnerů tzv. faktická manželství tvořila v České republice 4,3 % rodinných domácností, v Polsku pouze 2,0 % domácností, přičemž více než polovina z nich měla děti.

Průměrná užitková plocha bytu v České republice byla o 7,7 m² větší než v Polsku, přičemž český trvale obydlený byt měl v průměru 2,72 místnosti, zatímco polský byt 3,69 místnosti. Důvodem těchto rozdílů je odlišná metodika používaná při zjišťování dat o bytech (v České republice se pro výpočty ukazatelů vycházelo pouze z počtu místností přesahujících 8 m² a ze souboru bytů se zjištěnými hodnotami, v Polsku se do stejných výpočtů braly v úvahu místnosti o minimální ploše 4 m²). Průměrný počet osob jednom bytě dosáhl v Polsku hodnoty 3,25 a v České republice 2,64.

Do vlastnictví fyzické osoby patřilo v Polsku 55,2 % obydlených bytů, do vlastnictví družstev 28,6 % bytů. Více než 76 % bytů se nacházelo v domech, které byly postaveny po roce 1944. V době posledního sčítání bylo v Polsku připojeno k veřejnému vodovodu 98,7 % bytů ve městech a 89,2 % bytů ve vesnicích. Přívod plynu mělo v té době 75,0 % všech městských bytů a pouze 17,4 % bytů mimo města. Ve srovnání s předchozím sčítáním se v Polsku snížil počet bytů s jednou až dvěma místnostmi a zvýšil se počet čtyř-, pěti- a vícepokojových bytů. Byty s plochou pod 40 m² zaujímaly podíl 18,4 % ze všech bytů a 27,0 % zaujímaly byty s plochou 80 m² a více. Průměrná plocha na jednu osobu v bytě dosáhla 20,5 m² ve městech a 21,9 m² mimo město.

V České republice, stejně tak jako v Polsku, se nejvíce bytů nacházelo ve vlastnictví soukromé fyzické osoby (46,0 %). Bytových družstvům patřilo 14,2 % trvale obydlených bytů. Ve struktuře trvale obydlených bytů podle období výstavby nebo rekonstrukce domu převažovaly byty v domech postavených po roce 1945. Při posledním sčítání v České republice mělo 99,1 % trvale obydlených bytů ve městech zaveden do bytu vodovod, 73,1 % plyn ze sítě. Ve vesnických obcích byl vodovod zapojen v 96,9 % trvale obydlených bytů, horší situace byla v napojení bytů na plyn ze sítě – jejich podíl dosáhl pouze 38,4 %. Stejně tak jako v Polsku, tak i v České republice se snížil počet bytů s jednou a dvěma obytnými místnostmi ve prospěch vícečetných místností. Ve struktuře trvale obydlených bytů podle obytné plochy z 51,3 % převažovaly byty v intervalu 40,0 – 79,9 m², byty s obytnou plochou do 40 m² zaujímaly 36,7 % podíl a nad 80,0 m² 11,0 % podíl. Na jednu osobu bydlící v městských trvale obydlených bytech připadlo 17,9 m² obytné plochy, na jednu osobu bydlící ve „vesnických“ bytech 20,3 m² obytné plochy.

2. Obyvatelstvo, domácnosti a rodiny na česko-polském pohraničí

2.1. Metodické vysvětlivky

Česká republika

Údaj o počtu obyvatel zahrnuje všechny osoby, které měly v rozhodný okamžik sčítání na území České republiky **trvalý nebo dlouhodobý pobyt** bez ohledu na to, zda v rozhodný okamžik sčítání byly v místě svého trvalého nebo dlouhodobého pobytu přítomny. Osoby **s dlouhodobým pobytem** jsou pouze cizinci s přechodným pobytem na území České republiky, pokud doba jejich pobytu přesáhla 90 dnů. Osoby **s trvalým pobytem** jsou osoby, které měly k datu sčítání na území České republiky trvalý pobyt, bez ohledu na státní občanství.

Státní občanství uváděly i osoby bez státního občanství zápisem této skutečnosti, osoby s dvojitým občanstvím zapsaly obojí. Ve zpracování výsledků jsou tyto údaje většinou uváděny samostatně.

Národnost vyplnil každý podle svého rozhodnutí, včetně uvedení dvou národností nebo neuvedení žádné.

Mateřský jazyk byl definován jako jazyk, kterým se sčítanou osobou v jejím dětství hovořila matka nebo osoby, které sčítaného vychovaly.

Rodinný stav je stav de iure, tedy právní manželský stav každého jednotlivce. Faktický stav - vztah druh/družka se uváděl pouze na Bytovém listu v otázce zjišťující vztah osoby k uživateli bytu.

Nejvyšší ukončené vzdělání vyplňovaly pouze osoby ve věku 15 a více let podle nejvyšší ukončené školy. Jako samostatný stupeň vzdělání je uvedeno nástavbové studium, absolvování dvou nebo více středních škol (školy ukončené závěrečnou zkouškou nebo maturitou) a vyšší odborné vzdělání (absolventi vyšších odborných škol, případně dalších škol ukončených absolutoriem). Vysokoškolské vzdělání se zjišťovalo v členění na vysokoškolské bakalářské (pouze absolventi bakalářského studijního programu), vysokoškolské (dřívejší absolventi vysokých škol a současní absolventi magisterského studijního programu) a vědecká příprava (doktorský studijní program a bývalá vědecká příprava). Obor vzdělání vyplňovaly pouze osoby s ukončeným vyšším než základním vzděláním, a to podle specializace nejvyšší ukončené školy.

Mezi **ekonomicky aktivní osoby** jsou zahrnuty všechny osoby, které uvedly na Sčítacím listu osob, že patří mezi zaměstnané osoby, zaměstnavatele, samostatně činné, pracující důchodce, pracující studenty a učně, ženy na mateřské dovolené v trvání 28 resp. 37 týdnů, osoby v základní, náhradní nebo civilní vojenské službě, ve vazbě a výkonu trestu nebo osoby nezaměstnané. Pro zařazení osob do kategorie zaměstnaných, zaměstnavatelů nebo samostatně činných osob byl rozhodující stav k rozhodnému okamžiku sčítání – jejich formální vazba k zaměstnání bez ohledu na délku pracovního úvazku, charakter pracovní aktivity (trvalý, dočasný) nebo druh pracovního poměru, dohody či smlouvy. Nezaměstnané jsou všechny osoby 15leté a starší, které byly v rozhodný okamžik sčítání bez práce, hledaly aktivně práci a byly připraveny k nástupu do práce. **Ekonomicky neaktivní osoby** jsou nepracující důchodci, ostatní nepracující osoby s vlastním zdrojem obživy, žáci, studenti a učni, osoby v domácnosti, děti předškolního věku a ostatní závislé osoby.

Všechny osoby ekonomicky aktivní uváděly **postavení v zaměstnání** podle vykonávaného zaměstnání (resp. posledního zaměstnání u nezaměstnaných osob).

Zaměstnavatelé jsou ekonomicky aktivní osoby, které zaměstnávají (nebo zaměstnávaly) jednu nebo více osob. **Samostatně činní** jsou osoby s podnikatelským oprávněním, které pracují na vlastní účet a nezaměstnávají v rámci svého podnikání žádné další osoby – zaměstnance. **Zaměstnanci** mají placená zaměstnanecká místa.

Míra ekonomické aktivity vyjadřuje podíl počtu ekonomicky aktivních na počtu obyvatel starších 15 let.

Míra zaměstnanosti vyjadřuje podíl počtu zaměstnaných osob na počtu obyvatel starších 15 let.

Míra nezaměstnanosti vyjadřuje podíl počtu nezaměstnaných na počtu ekonomicky aktivních osob.

Údaje o domácnostech byly zpracovány **podle zápisu na Bytovém listu**, kde byly uvedeny příbuzenské či jiné vztahy mezi jednotlivými osobami v bytě i informace o společném hospodaření. Na základě uvedených skutečností byly specifikovány 3 typy domácností – bytové, hospodařící a cenzové. V této publikaci jsou uváděny údaje za cenzové domácnosti, bydlící v bytech i mimo byty.

Cenzová domácnost je tvořena z osob společně bydlících v jednom bytě na základě jejich příbuzenských nebo jiných vztahů v rámci jedné hospodařící domácnosti. Je to základní jednotka, která se dále nečlení.

Rozlišují se čtyři základní typy cenzových domácností:

1. domácnost rodinná - úplná rodina (manželský pár resp. soužití druha a družky – tzv. faktické manželství – bez dětí nebo s dětmi)
2. domácnost rodinná - neúplná rodina (jeden z rodičů s alespoň jedním dítětem)
3. vícečlenná nerodinná domácnost (dvě nebo více osob příbuzných i nepříbuzných, společně hospodařících, které tvoří rodinnou domácnost)
4. domácnost jednotlivce

Součástí **rodinných domácností** mohou být i další jednotlivé osoby, pokud společně hospodaří s příslušnou rodinnou cenovou domácností, tvoří samostatnou rodinu a nebo nejsou podnájemníky. Ve výsledcích sčítání jsou rodinné domácnosti tříděny mimo jiné podle počtu závislých dětí. **Závislé dítě** je každá osoba, která má k osobě v čele cenové domácnosti vztah syn, dcera, je ekonomicky neaktivní a je ve věku 0 – 25 let.

Polsko

Trvale bydlící obyvatelstvo – zahrnuje osoby trvale bydlící (většinou s trvalým pobytem) přítomné během sčítání a také nepřítomné v okamžiku sčítání bez ohledu na místo a délku jejich nepřítomnosti.

Obyvatelstvo fakticky bydlící zahrnuje tyto skupiny osob:

1. trvale bydlící, kteří:
  - byli přítomni v okamžiku sčítání,
  - nebyli přítomni v okamžiku sčítání, ale jejich nepřítomnost byla kratší než dva měsíce,
  - nebyli přítomni v okamžiku sčítání po dobu delší než 2 měsíce z důvodů vykonávání základní vojenské služby, výkonu trestu, pobytu v zahraničí.
2. dočasně přítomní po dobu delší než dva měsíce. Tedy osoby trvale hlášené na jiném místě, v místě sčítání pobývaly dočasně z důvodů studia, zaměstnání, léčení, rehabilitace, pobytu v domě s pečovatelskou službou, z rodinných či bytových důvodů.

Pro stát, ve kterém se sčítaná osoba narodila, platila v souladu s předepsanou metodikou statistické hranice v okamžiku sčítání, nikoliv v okamžiku narození osoby.

Národnost vyplnil každý podle svého rozhodnutí v závislosti na jeho pocitech, vyjadřuje jeho emoce, kulturu a genealogii (s ohledem na původ rodičů).

Sčítání je jediným šetřením, které obsahuje informaci o **vzdělání** obyvatelstva. V roce 2002 bylo u všech osob ve věku 13 a více let zjištěno nejvyšší ukončené vzdělání. Z důvodu květnového termínu sčítání zjištěná data postihují vzdělanostní strukturu neúplně. Učni a studenti různých škol, kteří v uvedeném roce ukončili studia, byli započítáni podle posledního dosaženého stupně vzdělání. Data ze sčítání tak monitorují situaci spíše ze začátku školního roku.

Pracujícími jsou všechny osoby ve věku 15 a více let, které během týdne, ve kterém proběhlo sčítání:

- pracovaly nejméně 1 placenou hodinu, to znamená byly zaměstnány na dohodu, pracovaly na vlastním nebo pronajímaném zemědělském hospodářství nebo podnikaly v jiném oboru, pomáhaly bez nároku na odměnu v rodinném zemědělském hospodářství nebo jiném rodinném podniku,
- nepracovaly (například z důvodů nemoci, dovolené, přestávky v provozu podniku, nepříznivého počasí, stávk), ale oficiálně byly zaměstnány na dohodu nebo byly osobami samostatně výdělečně činnými.

Nezaměstnaní – jsou to osoby ve věku 15 – 74 let, které zároveň splnily tři podmínky:

- v průběhu sčítání nebyly pracujícími osobami,
- aktivně hledaly zaměstnání, tzn. že v tomto směru začaly v průběhu 4 týdnů podnikat konkrétní činnosti,
- byly připraveny začít pracovat v týdnu, ve kterém probíhalo sčítání a i v následujících týdnech.

Ekonomicky aktivní obyvatelstvo zahrnuje všechny osoby pracující nebo nezaměstnané.

Míra ekonomické aktivity vyjadřuje podíl ekonomicky aktivních osob na obyvatelstvu ve věku nad 15 let.

Míra zaměstnanosti vyjadřuje podíl pracujících osob na obyvatelstvu ve věku nad 15 let.

Míra nezaměstnanosti vyjadřuje podíl nezaměstnaných na celkovém počtu ekonomicky aktivních osob.

Tyto ukazatele umožňují hodnocení podle pohlaví, věku, místa bydliště a úrovně vzdělání.

Ekonomicky neaktivními jsou osoby, které mají vlastní nevýdělečný zdroj výživy, a také všechny závislé osoby.

Práce v zemědělském sektoru zahrnuje tato odvětví ekonomické činnosti: zemědělství, myslivost, lesnictví, rybářství a rybolov.

Domácnost tvoří společně bydlící osoby, které společně hradí výdaje domácnosti. Jednotlivci a také ty osoby, které s někým bydlí, ale společně nehospodaří, tvoří samostatnou, jednočlennou domácnost.

V souladu s přijatou metodikou pro sčítání v roce 2002 se v rámci existujících domácností rozlišují tyto typy **rodin**:

- pár (manželů nebo partnerů) bez dětí,
- pár s jedním nebo více dětmi,
- samotný rodiče s jedním nebo více dětmi.

Neúplnou rodinu tvořil jeden z rodičů (matka nebo otec) a alespoň jedno dítě, bez ohledu na jeho věk a rodinný stav.

V roce 2002 byly také šetřeny rodiny, které bydlely v sociálních zařízeních (ubytovny apod.)

2.2. Obyvatelstvo a jeho sociální struktura

Výsledky sčítání lidu, domů a bytů jsou jedním z významných zdrojů informací o obyvatelstvu a jeho struktuře, domácnostech, úrovni bydlení a o domovním a bytovém fondu. Blízkost termínů průběhu sčítání v České republice a v Polsku umožnila srovnání zjištěných údajů na obou stranách hranice.

Při sčítání lidu, domů a bytů bylo v českých a polských okresech, nacházejících se podél společné hranice, sečteno celkem 3 238 187 obyvatel. Porovnávané území pokrývá 13 českých a 16 polských okresů. Na české straně žilo v době sčítání 53,6 % obyvatelstva celého česko-polského pohraničí.

Tab.2.1. Počet obyvatel v okresech na česko-polském pohraničí

Okres	Obyvatelstvo celkem	v tom		Počet žen na 100 mužů
		Muži	Ženy	
česká část				
Bruntál	105 139	51 763	53 376	103
Frýdek-Místek	226 818	111 136	115 682	104
Jablonec nad Nisou	88 154	42 442	45 712	108
Jeseník	42 413	20 947	21 466	102
Karviná	279 436	137 233	142 203	104
Liberec	159 006	77 198	81 808	106
Náchod	112 714	54 701	58 013	106
Opava	181 405	88 522	92 883	105
Rychnov nad Kněžnou	78 914	38 676	40 238	104
Semily	75 355	36 842	38 513	105
Šumperk	126 567	62 166	64 401	104
Trutnov	120 777	58 965	61 812	105
Ústí nad Orlicí	139 387	68 485	70 902	104
polská část				
Cieszyński	169 109	81 114	87 995	108
Glubczycki	51 795	25 405	26 390	104
Jastrzębie Zdrój – město	97 116	48 303	48 813	101
Jelenia Góra – město	89 339	41 914	47 425	113
Jeleniogórski	63 931	30 418	33 513	110
Kamiennogórski	47 194	22 869	24 325	106
Kłodzki	170 641	81 734	88 907	109
Lubański	57 848	27 853	29 995	108
Lwówecki	48 863	23 760	25 103	106
Nyski	148 059	72 130	75 929	105
Prudnicki	61 897	29 725	32 172	108
Raciborski	114 418	55 358	59 060	107
Wałbrzyski	59 841	28 695	31 146	109
Wodzisławski	155 315	75 322	79 993	106
Ząbkowicki	70 607	34 054	36 553	107
Zgorzelecki	96 129	46 799	49 330	105

Podle počtu obyvatel patřil k největším okresům na česko-polském pohraničí okres Karviná (279,4 tisíc obyvatel), okres Frýdek-Místek (226,8 tisíc) a okres Opava (181,4 tisíc), naopak nejmenšími byly okresy lwówecki (48,9 tisíc), kamiennogórski (47,2 tisíc) a okres Jeseník (42,4 tisíc obyvatel). Průměrný počet obyvatel v českých a polských okresech se výrazně odlišuje. V českých příhraničních okresech žilo průměrně 133 545 obyvatel a v polských 93 881 osob na jeden okres.

Průměrná hustota zalidnění v 13 českých příhraničních okresech byla v době sčítání v průměru 136 osob na km². Hustota zalidnění v celé České republice činila 130 osob na km². Průměrná hustota zalidnění v 16 polských příhraničních okresech dosáhla 149 osob na km² a výrazně převyšovala polský republikový údaj 122 obyvatel na km².

Věková struktura obyvatel v okresech, nacházejících se na polské straně hranice, se vyznačovala nepatrně větším podílem obyvatel ve věku 0 – 15 let na celkovém počtu osob. Výrazně nejvyšší podíl dětské složky na celkovém počtu obyvatel okresu byl v době sčítání zjištěn v okresech lwówecki (20,5 %), cieszyński (20,4 %) a ve městě s právy okresu Jastrzębie Zdrój (20,3 %). Naopak nejmenší procentní zastoupení nejmladší složky obyvatelstva vykázaly při sčítání okresy Jablonec nad Nisou (17,5 %) a Trutnov (17,6 %). Zřetelně největší podíl osob ve věku nad 65 let zastoupených v populaci okresu byl zjištěn v okresech Semily (15,0 %), wałbrzyski (14,7 %) a ve městě s právy okresu Jelenia Góra (14,7 %). Nejmenší podíl starších občanů v populaci vykázalo město s právy okresu Jastrzębie Zdrój (6,8 %) a okresy Bruntál (11,1 %), wodzisławski (11,3 %), Jeseník (11,5 %).

Tab.2.2. Počet obyvatel podle věku

Okres	Obyvatelstvo celkem	v tom ve věku					
		0 - 6	7 - 15	16 - 24	25 - 44	45 - 64	65 a více
		v %					
česká část							
Bruntál	105 139	7,0	12,5	14,6	28,7	26,1	11,1
Frýdek-Místek	226 818	6,6	12,0	13,7	29,0	25,7	13,1
Jablonec nad Nisou	88 154	6,4	11,1	13,7	28,0	27,6	13,1
Jeseník	42 413	6,7	12,4	14,6	28,3	26,5	11,5
Karviná	279 436	6,4	12,2	13,3	30,0	26,1	11,9
Liberec	159 006	6,5	11,0	13,3	28,4	27,6	13,2
Náchod	112 714	6,8	11,6	13,3	27,8	26,1	14,3
Opava	181 405	6,6	11,9	14,1	29,0	25,7	12,7
Rychnov nad Kněžnou	78 914	6,6	11,7	13,9	28,1	25,7	14,0
Semily	75 355	6,4	11,7	13,5	27,8	25,6	15,0
Šumperk	126 567	6,6	11,9	14,2	28,4	26,0	12,9
Trutnov	120 777	6,4	11,2	13,5	28,1	27,3	13,4
Ústí nad Orlicí	139 387	7,1	12,0	14,3	28,2	25,2	13,2
polská část							
Cieszyński	169 109	7,6	12,8	15,1	28,1	24,5	11,9
Glubczycki	51 795	7,0	12,8	14,7	27,3	24,5	13,7
Jastrzębie Zdrój – město	97 116	7,4	12,9	14,3	30,8	27,8	6,8
Jelenia Góra – město	89 339	5,6	9,9	14,7	26,9	28,2	14,7
Jeleniogórski	63 931	6,6	11,5	15,0	27,3	26,3	13,3
Kamienogórski	47 194	7,3	12,1	14,8	27,5	24,8	13,5
Kłodzki	170 641	6,4	11,7	14,8	27,0	26,4	13,7
Lubański	57 848	7,3	12,5	14,9	27,1	25,3	12,9
Lwówecki	48 863	7,3	13,2	15,1	26,5	24,4	13,5
Nyski	148 059	7,0	12,7	15,0	28,0	24,6	12,7
Prudnicki	61 897	6,8	12,9	14,0	28,6	23,6	14,1
Raciborski	114 418	6,5	12,8	15,3	30,6	23,3	11,5
Wałbrzyski	59 841	6,6	11,9	14,9	27,0	24,9	14,7
Wodzisławski	155 315	7,1	12,8	14,4	29,5	24,9	11,3
Ząbkowicki	70 607	6,7	12,5	14,9	27,4	24,7	13,8
Zgorzelecki	96 129	6,9	12,4	15,1	28,3	25,4	11,9

Struktura obyvatel podle rodinného stavu se na české a polské straně hranice odlišovala. V polských okresech byl na základě výsledku sčítání zjištěn nepatrně větší podíl osob svobodných a ženatých či vdaných v populaci obyvatel starších 15 let, naopak v českých okresech byl vykázán přibližně dvakrát větší podíl rozvedených než v Polsku. Podíl ovdovělých se ve struktuře obyvatel podle rodinného stavu v okresech na obou stranách hranice téměř nelišil. Podíl ovdovělých žen však výrazně převyšoval podíl ovdovělých mužů v populaci. Tento rozdíl je způsoben biologicky danou delší střední délkou života žen než mužů.

Tab.2.3. Obyvatelstvo ve věku 15 let a více podle rodinného stavu

Okres	Obyvatelstvo ve věku 15 let a více celkem	v tom podle rodinného stavu				
		svobodní	ženatí, vdaní	vdovci, vdovy	rozvedení	nezjištěno
		v %				
česká část						
<i>muži</i>						
Bruntál	42 065	33,5	53,9	2,6	9,5	0,5
Frýdek-Místek	90 998	30,0	59,3	3,0	7,4	0,4
Jablonec nad Nisou	35 184	30,2	55,1	3,0	10,8	1,0
Jeseník	17 088	33,2	54,3	2,7	9,2	0,7
Karviná	112 723	29,2	57,3	2,9	9,5	1,1
Liberec	63 977	30,4	55,3	2,9	10,6	0,9
Náchod	44 798	28,7	59,3	3,1	8,4	0,5
Opava	72 603	30,1	60,8	2,7	6,1	0,4
Rychnov nad Kněžnou	31 798	29,8	58,9	3,1	7,6	0,6
Semily	30 313	29,7	58,8	3,4	7,4	0,7
Šumperk	50 996	30,6	57,8	2,8	8,2	0,6
Trutnov	48 715	29,8	57,0	3,0	9,7	0,5
Ústí nad Orlicí	55 789	30,5	59,0	2,9	7,3	0,2
<i>ženy</i>						
Bruntál	44 053	23,3	51,6	13,6	11,0	0,5
Frýdek-Místek	96 612	19,8	55,9	15,6	8,4	0,3
Jablonec nad Nisou	38 694	21,8	50,4	14,0	13,1	0,7
Jeseník	17 829	22,3	52,1	14,5	10,5	0,5
Karviná	118 669	19,3	54,2	14,8	10,9	0,8
Liberec	69 107	20,7	51,4	14,0	13,2	0,7
Náchod	48 668	19,9	54,7	14,8	10,1	0,4
Opava	77 801	20,9	56,8	14,6	7,2	0,4
Rychnov nad Kněžnou	33 719	20,3	55,5	15,3	8,5	0,5
Semily	32 374	20,4	55,0	15,2	8,7	0,6
Šumperk	53 912	21,2	54,7	14,0	9,6	0,5
Trutnov	52 314	20,3	53,3	14,6	11,3	0,4
Ústí nad Orlicí	58 911	21,0	56,0	14,3	8,4	0,3
polská část						
<i>muži</i>						
Cieszyński	64 661	31,2	62,8	2,8	2,7	0,5
Glębczycki	20 554	35,2	57,7	3,5	2,9	0,7
Jastrzębie Zdrój – město	38 942	29,2	65,0	2,1	3,3	0,4
Jelenia Góra – město	35 459	32,9	56,5	3,5	6,8	0,3
Jeleniogórski	25 030	35,6	55,5	3,2	5,7	0,0
Kamiennogórski	18 489	35,2	57,8	3,0	4,0	0,0
Kłodzki	67 229	35,0	57,3	3,2	4,5	0,0
Lubański	22 451	34,7	57,6	2,9	4,8	0,0
Lwówecki	19 109	35,8	56,3	3,2	4,7	-
Nyski	58 298	33,0	59,2	2,9	3,2	1,7
Prudnicki	23 936	32,5	60,8	3,0	3,2	0,5
Raciborski	45 201	30,2	60,3	2,6	2,2	4,7
Wałbrzyski	23 504	33,0	58,3	3,6	5,0	0,1
Wodzisławski	60 853	29,1	65,4	2,8	2,2	0,5
Ząbkowicki	27 601	35,8	57,0	3,2	4,0	0,0
Zgorzelecki	38 051	34,4	58,0	3,0	4,6	0,0

Tab.2.3. Obyvatelstvo ve věku 15 let a více podle rodinného stavu

dokončení

Okres	Obyvatelstvo ve věku 15 let a více celkem	Rodinný stav				
		svobodní	ženatí, vdaní	vdovci, vdovy	rozvedení	nezjištěno
		v %				
		česká část				
		ženy				
Cieszyński	72 510	24,8	56,7	14,1	3,7	0,7
Glubczycki	21 830	23,9	54,7	17,2	3,3	0,9
Jastrzębie Zdrój – město	39 874	21,5	63,2	10,4	4,5	0,4
Jelenia Góra – město	41 253	25,0	49,5	16,3	9,1	0,1
Jeleniogórski	28 230	26,3	50,6	16,4	6,7	0,0
Kamiennogórski	20 288	24,4	54,2	16,2	5,2	0,0
Kłodzki	75 136	25,2	52,3	16,7	5,7	0,1
Lubański	24 844	23,8	53,4	17,1	5,7	0,0
Lwówecki	20 577	23,8	53,2	17,6	5,4	0,0
Nyski	62 867	23,2	55,9	15,4	4,0	1,5
Prudnicki	26 755	24,4	55,2	15,9	3,9	0,6
Raciborski	49 129	23,9	56,3	12,5	2,8	4,5
Wałbrzyski	26 170	23,2	53,1	17,7	5,9	0,1
Wodzisławski	66 099	21,1	61,1	14,5	2,7	0,6
Ząbkowicki	30 476	25,0	52,8	17,4	4,8	0,0
Zgorzelecki	41 027	23,9	54,5	15,6	6,0	0,0

Z populace žen starších 15 let tvořily výrazně největší podíl svobodné ženy v okrese jeleniogórski (26,3 %) a nejmenší v okrese Karviná (19,3 %). Největší podíl vdaných žen byl zjištěn ve městě s právy okresu Jastrzębie Zdrój (63,2 %) a naopak nejnižší ve městě s právy okresu Jelenia Góra (49,5 %). Nejvyšší procentuální zastoupení rozvedených žen se projevilo v okrese Liberec (13,2 %) a naopak nejmenší v okrese wodzisławski (2,7 %). Z populace mužů starších 15 let tvořili svobodní největší podíl v okresech lwówecki a ząbkowicki (35,8 %) a nejmenší v okrese Náchod (28,7 %). Ženatí byli nejvýrazněji zastoupeni v okrese wodzisławski (65,4 %) a nejméně v okrese Bruntál (53,9 %). Procentuálně nejvíce rozvedených bylo sečteno v okrese Jablonec nad Nisou (10,8 %) a nejméně v okrese raciborski (2,2 %).

Tab.2.4. Obyvatelstvo ve věku 15 let a více podle úrovně vzdělání na české straně hranice

Okres	Obyvatelstvo ve věku 15 let a více celkem	v tom s nejvyšším dokončeným vzděláním						
		vysokoškolské	vyšší odborné	úplné střední s maturitou vč. nástavbového	vyuč. a střední odborné bez maturity	základní vč. neukončeného	bez vzdělání	nezjištěno
		v %						
Bruntál	86 118	5,4	0,9	24,0	39,8	27,7	0,9	1,2
Frydek-Místek	187 610	7,8	1,0	27,1	38,8	24,3	0,4	0,7
Jablonec nad Nisou	73 878	7,0	1,1	26,6	39,6	23,6	0,4	1,7
Jeseník	34 917	5,8	0,9	23,0	41,1	26,9	1,0	1,4
Karviná	231 392	6,4	0,9	24,3	39,3	26,9	0,5	1,8
Liberec	133 084	8,5	1,2	26,8	38,6	22,7	0,4	1,9
Náchod	93 466	6,1	1,2	26,7	41,3	23,3	0,4	1,0
Opava	150 404	7,0	0,9	24,3	40,4	25,6	0,7	1,0
Rychnov nad Kněžnou	65 517	6,3	1,2	27,1	41,1	22,7	0,7	1,1
Semily	62 687	6,5	1,2	26,8	40,6	23,4	0,2	1,3
Šumperk	104 908	6,5	1,0	25,1	40,1	25,8	0,4	1,1
Trutnov	101 029	5,9	1,0	25,2	41,3	25,1	0,4	1,1
Ústí nad Orlicí	114 700	6,2	1,2	27,7	40,4	23,3	0,4	0,8

Tab.2.5. Obyvatelstvo ve věku 13 let a více podle úrovně vzdělání na polské straně hranice

Okres	Obyvatelstvo ve věku 13 let a více celkem	v tom s nejvyšším dokončeným vzděláním							
		vysokoškolské a vyšší odborné	nástavbové	střední			střední odborné bez maturity	základní	naučené základní vzdělání a nezjištěno
				celkem	všeobecně vzdělávací	odborné			
		v %							
Cieszyński	142 432	8,0	2,6	28,0	6,8	21,2	31,0	27,3	1,9
Glubczycki	44 050	5,8	3,1	23,6	6,6	17,0	24,3	36,9	4,0
Jastrzębie Zdrój – město	81 800	6,0	2,5	25,5	7,6	17,9	33,4	29,6	1,8
Jelenia Góra – město	78 878	12,8	4,1	34,9	10,7	24,2	21,4	24,0	1,9
Jeleniogórski	55 046	6,9	3,5	28,4	8,6	19,8	26,3	30,4	3,9
Kamiennogórski	40 134	5,1	2,0	24,8	6,2	18,6	30,4	32,9	4,5
Kłodzki	147 131	6,2	4,0	29,3	8,9	20,4	23,1	32,5	3,9
Lubański	48 981	5,7	3,0	27,8	5,5	22,3	27,7	31,8	3,2
Lwówecki	41 235	5,1	3,1	24,1	6,7	17,4	28,6	34,0	4,6
Nyski	125 646	7,1	3,3	26,3	6,7	19,6	25,5	30,0	4,3
Prudnicki	52 715	6,2	3,2	24,5	6,4	18,1	26,9	34,1	3,2
Raciborski	98 128	6,7	2,2	22,4	6,0	16,4	27,5	27,3	2,4
Wałbrzyski	51 367	5,5	2,5	25,9	6,5	19,4	25,7	35,1	4,3
Wodzisławski	132 018	6,1	2,3	24,3	6,9	17,4	33,7	30,0	2,0
Ząbkowicki	60 196	5,7	4,0	27,8	5,9	21,9	24,0	33,3	4,8
Zgorzelecki	81 911	5,9	2,7	26,9	5,2	21,7	26,7	34,0	3,3

Složení obyvatelstva podle nejvyššího dosaženého vzdělání je na české a polské straně obtížně srovnatelné. Na české straně byla struktura obyvatel podle vzdělání zjišťována u osob starších 15 let a na polské u osob starších 13 let. Tento metodický rozdíl například zvyšuje podíl osob se základním vzděláním v polských příhraničních okresech. Srovnání stěžuje i odlišný školský systém. Na české i polské straně hranice byl vykázán nejvyšší podíl osob s vysokoškolským nebo vyšším odborným vzděláním v okresech se sídlem vysoké školy – okres Liberec (9,7 %), město s právy okresu Jelenia Góra (12,8 %).

Tab.2.6.a Obyvatelstvo podle mateřského jazyka na české straně hranice

Okres	Obyvatelstvo celkem	Mateřský jazyk		
		český	ostatní	nezjištěno
		v %		
Bruntál	105 139	93,1	6,3	0,7
Frýdek-Místek	226 818	85,9	13,6	0,5
Jablonec nad Nisou	88 154	93,0	5,9	1,1
Jeseník	42 413	90,9	8,4	0,7
Karviná	279 436	84,1	14,6	1,3
Liberec	159 006	93,6	5,3	1,1
Náchod	112 714	95,2	4,3	0,5
Opava	181 405	95,8	3,7	0,5
Rychnov nad Kněžnou	78 914	96,5	2,9	0,5
Semily	75 355	96,3	3,0	0,7
Šumperk	126 567	96,3	3,1	0,6
Trutnov	120 777	94,6	4,7	0,7
Ústí nad Orlicí	139 387	96,8	2,9	0,3

Tab.2.6.b Obyvatelstvo podle jazyka používaného v domácnosti na polské straně hranice

Okres	Obyvatelstvo celkem	Používaný jazyk			
		pouze polský	polský a alespoň jeden další jazyk	pouze jiný jazyk než polský	nezjištěno
		v %			
Cieszyński	169 109	97,5	1,1	0,1	1,3
Głubczycki	51 795	94,7	2,3	0,1	2,9
Jastrzębie Zdrój – město	97 116	96,5	1,0	0,1	2,4
Jelenia Góra – město	89 339	97,3	1,2	0,1	1,4
Jeleniogórski	63 931	97,4	1,4	0,0	1,2
Kamiennogórski	47 194	98,7	0,6	0,0	0,7
Kłodzki	170 641	97,3	1,1	0,1	1,5
Lubański	57 848	97,9	1,0	0,1	1,0
Lwówecki	48 863	98,2	0,8	0,0	1,0
Nyski	148 089	95,1	1,3	0,1	3,5
Prudnicki	61 897	81,7	14,7	0,6	3,0
Raciborski	114 418	79,3	8,4	1,1	11,2
Wałbrzyski	59 841	97,5	1,1	0,0	1,4
Wodzisławski	155 315	92,8	4,8	0,6	1,8
Ząbkowicki	70 607	98,3	1,0	0,0	0,7
Zgorzelecki	96 129	98,2	0,8	0,0	1,0

Porovnání struktury obyvatel podle národnosti ukázalo, že na obou stranách hranice lze najít národnostně velmi homogenní příhraniční okresy. Českým okresem s největším podílem osob s českou národností byl podle výsledků sčítání okres Ústí nad Orlicí (96,2 %), s nejmenším pak okres Karviná (82,2 %). Mezi polskými okresy vykázal největší podíl osob s polskou národností okres lwówecki (98,8 %) a nejmenší okres raciborski (75,6 %).

Tab.2.7. Obyvatelstvo podle národnosti

Okres	Obyvatelstvo celkem	Národnost		
		česká	ostatní	nezjištěno
		v %		
Bruntál	105 139	87,2	11,0	1,8
Frýdek-Místek	226 818	84,1	14,6	1,4
Jablonec nad Nisou	88 154	92,0	5,9	2,0
Jeseník	42 413	85,6	12,6	1,8
Karviná	279 436	82,2	15,9	2,0
Liberec	159 006	93,1	5,2	1,7
Náchod	112 714	94,7	3,9	1,4
Opava	181 405	91,1	7,5	1,4
Rychnov nad Kněžnou	78 914	95,9	2,9	1,2
Semily	75 355	95,7	2,8	1,5
Šumperk	126 567	89,1	9,4	1,5
Trutnov	120 777	93,6	4,8	1,6
Ústí nad Orlicí	139 387	96,2	2,9	0,9

Tab.2.7. Obyvatelstvo podle národnosti

dokončení

Okres	Obyvatelstvo celkem	Národnost		
		polská	ostatní	nezjištěno
		v %		
Cieszyński	169 109	97,9	0,8	1,3
Głubczycki	51 795	95,2	1,9	2,9
Jastrzębie Zdrój – město	97 116	96,2	1,3	2,5
Jelenia Góra – město	89 339	98,3	0,3	1,4
Jeleniogórski	63 931	98,4	0,4	1,2
Kamiennogórski	47 194	99,1	0,2	0,7
Kłodzki	170 641	98,1	0,4	1,5
Lubański	57 848	98,6	0,4	1,0
Lwówecki	48 863	98,8	0,2	1,0
Nyski	148 059	95,5	1,1	3,4
Prudnicki	61 897	80,0	16,9	3,1
Raciborski	114 418	75,6	13,2	11,2
Wałbrzyski	59 841	98,4	0,3	1,4
Wodzisławski	155 315	91,1	7,1	1,8
Ząbkowicki	70 607	99,1	0,2	0,7
Zgorzelecki	96 129	98,7	0,3	1,0

2.3. Obyvatelstvo podle ekonomické aktivity

Struktura obyvatelstva podle věku ekonomické aktivity z hlediska trhu práce vykázala příznivější výsledky v okresech na české straně hranice. Podíl osob v produktivním věku na celkovém počtu obyvatel v českých okresech výrazně převýšil tyto podíly v polských okresech. Proto i ukazatel podíl osob v neproduktivním věku na 100 osob ve věku produktivním přinesl pro polskou a českou stranu rozdílné výsledky. Zatímco v českých okresech se jeho hodnota pohybovala v intervalu 55,1 – 61,0, v polských okresech bylo rozpětí výsledných hodnot výrazně větší – od 49,4 v městě s právy okresu Jastrzębie Zdrój do 67,6 v okrese prudnicki.

V okresech na polské straně hranice bylo však při sčítání sečteno větší procento osob ve věku 0 – 17 let. Tato část populace se bude postupně přesouvat do produktivního věku, což bude pro budoucí polský trh práce výhodou.

Tab.2.8. Obyvatelstvo podle věku ekonomické aktivity

Okres	Celkem	Věk ekonomické aktivity					Podíl osob v neproduktivním věku na 100 osob v produktivním věku
		před- produktivní věk (0 - 17)	produktivní věk			popro- duktivní věk (ženy 60 + muži 65 +)	
			ženy 18 - 59 muži 18 - 64	18 - 44	ženy 45 - 59 muži 45 - 64		
			v %				
česká část							
Bruntál	105 139	22,3	64,3	40,5	23,8	13,3	55,5
Frýdek-Místek	226 818	21,3	63,1	39,9	23,2	15,5	58,4
Jablonec nad Nisou	88 154	20,0	64,5	39,2	25,3	15,5	55,1
Jeseník	42 413	22,0	64,1	40,0	24,2	13,9	55,9
Karviná	279 436	21,5	64,0	40,5	23,5	14,5	56,2
Liberec	159 006	20,0	64,5	39,2	25,2	15,5	55,1
Náchod	112 714	21,1	62,1	38,4	23,6	16,8	61,0
Opava	181 405	21,3	63,3	40,3	23,0	15,4	57,8
Rychnov nad Kněžnou	78 914	21,1	62,5	39,2	23,3	16,4	59,9
Semily	75 355	20,7	61,8	38,7	23,2	17,5	61,7
Šumperk	126 567	21,1	63,5	39,9	23,6	15,3	57,3
Trutnov	120 777	20,2	64,0	39,1	24,9	15,8	56,2
Ústí nad Orlicí	139 387	21,7	62,7	39,8	23,0	15,5	59,4
polská část							
Cieszyński	169 109	23,7	61,9	39,9	22,0	14,4	61,5
Głubczycki	51 795	23,6	60,2	38,2	22,0	16,2	66,2
Jastrzębie Zdrój – město	97 116	23,7	66,9	41,7	25,2	9,4	49,4
Jelenia Góra – město	89 339	18,7	64,0	38,4	25,6	17,3	56,3
Jeleniogórski	63 931	21,4	63,2	39,0	24,2	15,4	58,3
Kamienogórski	47 194	22,8	61,3	39,0	22,3	15,9	63,1
Kłodzki	170 641	21,6	62,0	38,2	23,8	16,4	61,2
Lubański	57 848	23,3	61,5	38,5	23,0	15,2	62,5
Lwówecki	48 863	24,3	60,3	37,8	22,5	15,4	66,0
Nyski	148 059	23,3	61,7	39,5	22,2	15,0	62,1
Prudnicki	61 897	23,3	59,7	39,2	20,5	17,0	67,6
Raciborski	114 418	23,0	62,5	42,1	20,4	14,5	60,1
Wałbrzyski	59 841	22,0	60,6	38,4	22,2	17,4	64,9
Wodzisławski	155 315	23,4	62,4	40,4	22,0	14,2	60,3
Ząbkowicki	70 607	22,8	61,2	38,6	22,6	16,0	63,3
Zgorzelecki	96 129	22,7	62,9	40,0	22,9	14,4	59,0

Tab.2.9. Obyvatelstvo podle ekonomické aktivity na české straně hranice

Okres	Obyvatelstvo celkem	Ekonomicky aktivní						Ekonomicky neaktivní					Osoby s nezjištěnou ekonomickou aktivitou
		zaměstnaní	v tom				nezaměstnaní	nepracující důchodci	ostatní s vlastním zdrojem obživy	žáci, studenti, učni	osoby v domácnosti	ostatní závislé osoby	
			zaměstnané osoby, zaměstnavatelé, samostatně činní	pracující důchodci	pracující studenti a učni	ženy na mateřské dovolené							
v %													
Bruntál	105 139	42,8	40,8	1,2	0,1	0,7	7,9	20,5	2,1	18,8	0,5	6,6	0,7
Frýdek-Místek	226 818	41,9	40,0	1,0	0,2	0,6	6,6	23,2	2,1	18,6	0,9	6,2	0,5
Jablonec nad Nisou	88 154	48,8	45,1	2,8	0,3	0,7	2,9	21,1	2,0	17,1	0,7	6,1	1,3
Jeseník	42 413	43,9	41,8	1,0	0,2	1,0	7,4	20,3	1,7	18,8	0,7	6,4	0,8
Karviná	279 436	39,7	37,5	1,2	0,2	0,7	9,1	22,8	2,0	18,1	1,1	6,0	1,3
Liberec	159 006	49,3	45,8	2,1	0,4	1,0	4,0	19,9	1,8	16,8	0,8	6,2	1,2
Náchod	112 714	46,9	44,0	2,0	0,2	0,7	3,0	22,6	2,1	17,5	0,7	6,5	0,6
Opava	181 405	44,2	42,0	1,1	0,2	0,9	5,7	22,3	1,7	18,3	0,8	6,2	0,6
Rychnov nad Kněžnou	78 914	47,1	44,5	1,6	0,2	0,7	2,8	22,6	1,9	17,9	0,7	6,3	0,7
Semily	75 355	48,4	44,9	2,2	0,3	0,9	3,0	21,8	1,4	17,8	0,8	6,0	0,8
Šumperk	126 567	44,7	42,7	1,0	0,2	0,8	5,6	22,3	1,7	18,2	0,7	6,2	0,6
Trutnov	120 777	47,9	45,0	2,0	0,2	0,7	3,1	22,5	1,9	17,0	0,6	6,1	0,7
Ústí nad Orlicí	139 387	46,5	44,2	1,3	0,3	0,8	3,8	21,4	2,2	18,4	0,5	6,6	0,4

Tab.2.10. Ekonomicky aktivní obyvatelstvo podle postavení v zaměstnání na české straně hranice

Okres	Zaměstnaní celkem	v tom							nezjištěné postavení v zaměstnání
		zaměstnanci		zaměstnavatelé	samostatně činní	členové produkčních družstev	pomáhající rodinní příslušníci		
		v pracovním a služebním poměru	ostatní (na základě dohod)						
v %									
Bruntál	45 006	77,6	5,8	3,6	10,6	0,0	0,3	2,0	
Frýdek-Místek	95 050	80,1	5,6	3,6	9,2	0,2	0,3	1,1	
Jablonec nad Nisou	43 056	74,2	5,4	3,5	14,2	0,1	0,5	2,0	
Jeseník	18 640	75,2	6,3	4,0	11,3	0,2	0,3	2,7	
Karviná	110 799	81,9	5,8	3,0	6,7	0,1	0,2	2,4	
Liberec	78 399	75,2	5,1	3,4	13,1	0,2	0,4	2,6	
Náchod	52 913	76,5	5,2	3,6	11,9	0,4	0,4	2,0	
Opava	80 270	78,1	5,1	3,6	10,4	0,3	0,3	2,1	
Rychnov nad Kněžnou	37 131	78,0	4,8	3,3	11,1	0,5	0,3	2,0	
Semily	36 451	73,8	4,9	4,0	13,3	0,7	0,4	2,9	
Šumperk	56 586	78,3	5,4	3,4	10,1	0,1	0,3	2,4	
Trutnov	57 849	77,3	5,2	3,6	11,7	0,2	0,3	1,6	
Ústí nad Orlicí	64 881	79,6	4,9	3,4	9,5	0,4	0,4	1,7	

Tab.2.11. Obyvatelstvo podle hlavního zdroje obživy na polské straně hranice

Okres	Obyvatelstvo celkem	Hlavní zdroj obživy							nezjištěno
		práce				jiné zdroje			
		celkem	mimo zemědělství		v zemědělství	celkem	v tom		
			zaměstnanci	pracující na vlastní účet nebo příjmy z nájmu			starobní důchody	invalidní důchody	
v %									
Cieszyński	169 109	62,3	51,3	8,2	2,8	36,6	17,2	10,1	1,1
Glubczycki	51 795	59,3	39,6	4,0	15,7	38,7	18,8	5,8	2,0
Jastrzębie Zdrój – město	97 116	58,4	54,2	3,8	0,4	40,0	23,0	6,8	1,6
Jelenia Góra – město	89 339	57,0	48,5	7,9	0,6	41,9	18,8	10,5	1,1
Jeleniogórski	63 931	56,5	46,7	7,4	2,4	42,8	16,8	10,8	0,7
Kamienogórski	47 194	49,7	41,7	4,8	3,2	49,9	20,5	10,3	0,4
Kłodzki	170 641	49,3	40,0	6,3	3,0	49,9	18,2	12,7	0,8
Lubański	57 848	53,0	43,3	5,5	4,2	46,5	18,9	8,7	0,5
Lwówecki	48 863	51,4	39,9	5,0	6,5	48,1	17,9	11,4	0,5
Nyski	148 059	56,1	42,5	5,6	8,0	41,2	18,2	6,1	2,7
Prudnicki	61 897	61,4	43,9	4,7	12,8	35,4	19,6	5,6	3,2
Raciborski	114 418	57,0	47,8	4,5	4,7	32,8	17,7	6,4	10,2
Wałbrzyski	59 841	47,2	38,9	5,8	2,5	52,0	17,8	14,3	0,8
Wodzisławski	155 315	57,5	51,8	5,0	0,7	40,9	25,0	5,4	1,6
Ząbkowicki	70 607	54,5	40,1	5,4	9,0	44,9	15,2	12,9	0,6
Zgorzelecki	96 129	62,2	55,8	4,6	1,8	37,4	17,0	6,7	0,4

Míra ekonomické aktivity dosahovala v průměru všech sledovaných okresů na území česko-polského pohraničí 57,2 %. Průměrný ukazatel ekonomické aktivity vykázal vyšší hodnoty na české straně hranice (61,2 %) a pohyboval se v rozmezí od 58,6 % v okrese Frýdek-Místek po 63,7 % v okrese Liberec. Na polské straně byla na základě výsledku sčítání zjištěna průměrná míra ekonomické aktivity 52,4 %, její úroveň se pohybovala v intervalu od 48,1 % v okrese wałbrzyski do 56,6 % v okrese zgorzelecki .

Z počtu osob ekonomicky aktivních převažovali na obou stranách hranice zaměstnaní. Na české straně tvořili 89,1 % všech ekonomicky aktivních a v polských okresech 74,6 % těchto osob. Ukazatel zaměstnanosti se v českých okresech pohyboval od 47,9 % v okrese Karviná do 58,9 % v okrese Liberec a v okresech na polské straně hranice od 31,8 % v okrese wałbrzyski po 45,0 % v okrese cieszyński.

Pro výraznou část obyvatel starších 15 let v českých i polských příhraničních okresech (2,4 %) nebyla na základě výsledku sčítání zjištěna ekonomická aktivita. V českých okresech činil tento podíl v průměru pouze 1,0 %, na polské straně však dosáhl 4,1 %.

Největší rozdíly na trhu práce mezi českou a polskou částí pohraničí se projeví v nezaměstnanosti. Počet nezaměstnaných dosáhl v celém pohraničí 252,7 tisíc osob, výrazně větší část z tohoto počtu (62,3 %) byla zjištěna na území polských okresů. Míra nezaměstnanosti zjištěná na základě výsledků sčítání tak dosáhla v polských okresech výrazně vyšších hodnot, pohybovala se v intervalu od 17,1 % v okrese cieszyński po 34,5 % v okrese lwówecki. Rozpětí intervalu úrovně míry nezaměstnanosti v polských okresech činilo 17,4 procentních bodů. Míra nezaměstnanosti v českých okresech dosahovala hodnot od 5,6 % v okrese Rychnov nad Kněžnou do 18,7 % v okrese Karviná. Rozpětí intervalu hodnot tak bylo 13,1 procentních bodů.

Rozdíly mezi polskou a českou částí pohraničí lze sledovat i na základě struktury nezaměstnaných osob podle délky trvání nezaměstnanosti. Toto porovnání však je ovlivněno skutečností, že zatímco na polské straně byly tyto údaje zjištěny při sčítání, v české části byly převzaty z podkladů jednotlivých úřadů práce. Rozdíl ve struktuře nezaměstnaných je patrný na podílu osob ucházejících se o zaměstnání déle než jeden rok. V české části činil v průměru všech okresů tento podíl 39,3 % ze všech nezaměstnaných a v polské části 48,9 %.

Tab.2.12. Obyvatelstvo ve věku nad 15 let podle ekonomické aktivity

Okres	Obyvatelstvo ve věku 15 let a více	Ekonomicky aktivní			Ekonomicky neaktivní celkem	Nezjištěná ekonomická aktivity	Míra ekonomické aktivity	Ukazatel zaměstnanosti	Míra nezaměstnanosti	
		celkem	zaměstnaní	nezaměstnaní						v %
česká část										
Bruntál	86 118	53 298	45 006	8 292	32 069	751	61,9	52,3	15,6	
Frydek-Místek	187 610	110 003	95 050	14 953	76 486	1 121	58,6	50,7	13,6	
Jablonec nad Nisou	73 878	45 650	43 056	2 594	27 123	1 105	61,8	58,3	5,7	
Jeseník	34 917	21 765	18 640	3 125	12 825	327	62,3	53,4	14,4	
Karviná	231 392	136 307	110 799	25 508	91 563	3 522	58,9	47,9	18,7	
Liberec	133 084	84 766	78 399	6 367	46 394	1 924	63,7	58,9	7,5	
Náchod	93 466	56 281	52 913	3 368	36 546	639	60,2	56,6	6,0	
Opava	150 404	90 675	80 270	10 405	58 664	1 065	60,3	53,4	11,5	
Rychnov nad Kněžnou	65 517	39 331	37 131	2 200	25 634	552	60,0	56,7	5,6	
Semily	62 687	38 703	36 451	2 252	23 396	588	61,7	58,1	5,8	
Šumperk	104 908	63 664	56 586	7 078	40 448	796	60,7	53,9	11,1	
Trutnov	101 029	61 626	57 849	3 777	38 518	885	61,0	57,3	6,1	
Ústí nad Orlicí	114 700	70 177	64 881	5 296	43 926	597	61,2	56,6	7,5	
polská část										
Cieszyński	137 171	72 681	60 223	12 458	61 154	3 336	54,3	45,0	17,1	
Głubczycki	42 384	21 498	16 455	5 043	18 910	1 976	53,2	40,7	23,5	
Jastrzębie Zdrój – město	78 816	39 834	31 101	8 733	36 217	2 765	52,4	40,9	21,9	
Jelenia Góra – město	76 712	39 728	30 461	9 267	35 284	1 700	53,0	40,6	23,3	
Jeleniogórski	53 260	28 140	20 351	7 789	23 809	1 311	54,2	39,2	27,7	
Kamiennogórski	38 777	19 453	13 034	6 419	18 564	760	51,2	34,3	33,0	
Kłodzki	142 365	69 938	47 219	22 719	68 443	3 984	50,5	34,1	32,5	
Lubański	47 295	24 414	16 287	8 127	21 972	909	52,6	35,1	33,3	
Lwówecki	39 686	19 799	12 961	6 838	19 181	706	50,8	33,3	34,5	
Nyski	121 165	62 853	43 797	19 056	52 126	6 186	54,7	38,1	30,3	
Prudnicki	50 691	25 094	20 331	4 763	21 259	4 338	54,1	43,9	19,0	
Raciborski	94 330	41 458	34 259	7 199	38 764	14 108	51,7	42,7	17,4	
Wałbrzyski	49 674	23 230	15 362	7 868	25 113	1 331	48,1	31,8	33,9	
Wodzisławski	126 952	58 959	48 021	10 938	63 337	4 656	48,2	39,3	18,6	
Ząbkowicki	58 077	29 965	21 397	8 568	26 389	1 723	53,2	38,0	28,6	
Zgorzelecki	79 078	44 140	32 394	11 746	33 854	1 084	56,6	41,5	26,6	

Tab.2.13. Nezaměstnaní ve věku 15 a více let podle doby hledání zaměstnání

Okres	Celkem	Doba hledání zaměstnání (v měsících)			
		do 3	4 - 12	13 a více	nezjištěno
		v %			
česká část ¹⁾					
Bruntál	8 622	26,6	31,8	41,6	-
Frýdek-Místek	14 629	20,9	39,9	39,1	-
Jablonec nad Nisou	2 760	29,7	45,0	25,3	-
Jeseník	3 173	33,8	34,8	31,5	-
Karviná	25 225	14,4	32,0	53,6	-
Liberec	6 487	33,7	35,5	30,8	-
Náchod	3 231	37,9	40,3	21,8	-
Opava	10 149	22,9	39,6	37,4	-
Rychnov nad Kněžnou	2 023	42,0	40,1	17,9	-
Semily	2 467	30,2	41,2	28,6	-
Šumperk	7 705	23,6	39,8	36,7	-
Trutnov	4 633	30,5	42,6	26,9	-
Ústí nad Orlicí	5 160	29,3	38,9	31,8	-
polská část					
Cieszyński	12 458	12,4	44,3	42,1	1,2
Głubczycki	5 043	9,4	37,2	52,5	0,9
Jastrzębie Zdrój – město.	8 733	11,1	38,2	49,1	1,6
Jelenia Góra – město	9 267	11,3	42,2	44,8	1,7
Jeleniogórski	7 789	9,7	42,4	47,0	0,9
Kamiennogórski	6 419	10,2	43,2	45,7	0,9
Kłodzki	22 719	9,9	39,0	50,3	0,8
Lubański	8 127	8,9	36,2	53,3	1,5
Lwówecki	6 838	10,0	37,2	50,8	2,0
Nyski	19 056	10,0	36,1	53,2	0,7
Prudnicki	4 763	11,2	38,0	50,0	0,8
Raciborski	7 199	11,5	41,0	45,9	1,6
Wałbrzyski	7 868	11,1	41,3	46,9	0,7
Wodzisławski	10 938	11,1	38,3	49,3	1,3
Ząbkowicki	8 568	10,5	42,5	46,1	0,9
Zgorzelecki	11 746	9,6	37,5	51,5	1,4

¹⁾ Stav k 31. 12. 2001

Zdroj údajů na české straně: Ministerstvo práce a sociálních věcí

2.4. Domácnosti a rodiny

Na území česko-polského pohraničí bylo na obou stranách hranice při posledních sčítáních sečteno 1 242,6 tisíc domácností, ve kterých žilo 3 059,8 tisíc osob. Více než 57 % tvořily domácnosti v okresech nacházejících se v české části pohraničí. V polské části pohraničí byly zastoupeny domácnosti s větším počtem členů. Průměrný počet členů v polské domácnosti činil 2,50 a v české 2,43 osob. Při meziokresním srovnání vykázal nejnižší úroveň ukazatele průměrný počet členů v domácnosti okres Jablonec nad Nisou (2,31) a nejvyšší okres nyski (2,93).

Největší podíl rodinných domácností na české i polské straně hranice tvořily úplné rodiny, tedy sezené páry s dětmi i bez dětí. Největší podíl úplných rodin byl na české straně vykázán v okrese Opava (81,6 %), nejmenší pak v okrese Jablonec nad Nisou (71,8 %). Úplných rodin se závislymi dětmi bylo opět relativně nejvíce v okrese Opava (40,7 %), nejméně v okrese Liberec (33,2 %). V polské části pohraničí vykázal největší podíl domácností osob žijících v manželství okres wodziślawski (85,7 %) a nejmenší město s právy okresu Jelenia Góra (68,3 %). Manželských párů žijících společně v jedné domácnosti se svými dětmi pak bylo relativně nejvíce opět v okrese wodziślawski (59,4 %) a nejméně ve městě s právy okresu Jelenia Góra (44,9 %).

Tab.2.14. Domácnosti podle počtu členů

Okres	Celkem	Domácnosti s počtem členů					Počet osob v domácnostech	Průměrný počet členů v domácnostech
		1	2	3	4	5 a více		
		v %						
česká část ¹⁾								
Bruntál	42 180	28,2	28,0	19,5	18,4	5,9	104 320	2,47
Frýdek-Místek	90 007	27,0	27,9	19,7	19,7	5,7	225 518	2,51
Jablonec nad Nisou	37 738	31,8	29,0	19,5	16,2	3,5	87 355	2,31
Jeseník	16 726	27,2	27,7	19,8	19,4	6,0	41 997	2,51
Karviná	117 183	29,5	29,9	19,8	16,7	4,0	277 933	2,37
Liberec	68 964	32,2	29,9	19,0	15,2	3,7	158 047	2,29
Náchod	46 407	29,3	28,8	19,1	18,2	4,7	112 069	2,41
Opava	70 526	24,7	29,0	19,8	21,0	5,5	179 722	2,55
Rychnov nad Kněžnou	31 817	28,5	27,9	19,2	19,2	5,1	78 211	2,46
Semily	30 901	29,9	27,9	18,5	18,5	5,3	74 970	2,45
Šumperk	50 989	27,7	28,4	19,4	19,5	5,0	125 829	2,46
Trutnov	50 871	30,2	29,5	19,5	16,7	4,1	120 009	2,36
Ústí nad Orlicí	55 121	27,5	27,8	18,7	19,7	6,3	138 364	2,51
polská část								
Cieszyński	57 432	22,1	23,0	20,8	19,9	14,2	166 666	2,90
Glębcycki	17 429	24,5	22,6	18,7	17,6	16,6	50 508	2,90
Jastrzėbie Zdrój – město	34 733	21,9	24,3	22,9	19,9	11,0	96 933	2,79
Jelenia Góra – město	35 998	29,4	27,3	22,0	14,9	6,4	87 967	2,44
Jeleniogórski	23 177	24,8	24,3	21,7	18,3	10,9	63 230	2,73
Kamiennogórski	16 967	23,4	25,4	21,2	17,8	12,2	47 008	2,77
Kłodzki	62 441	25,5	25,5	20,7	17,3	11,0	16 833	2,70
Lubański	20 544	23,5	24,6	20,6	18,7	12,6	57 594	2,80
Lwówecki	17 039	24,4	23,6	19,5	18,4	14,1	48 379	2,84
Nyski	50 146	22,2	23,1	20,5	18,7	15,5	146 897	2,93
Prudnicki	21 286	25,1	22,3	19,1	17,4	16,1	61 443	2,89
Raciborski	39 649	24,0	22,5	20,2	19,7	13,6	112 961	2,85
Wałbrzyski	22 342	25,4	25,7	21,6	17,4	9,9	59 441	2,66
Wodziślawski	55 341	21,5	25,0	22,3	20,1	11,1	154 608	2,79
Ząbkowicki	23 894	22,3	23,6	20,1	18,7	15,3	69 604	2,91
Zgorzelecki	34 712	23,8	24,9	21,3	18,8	11,2	95 428	2,75

¹⁾ na české straně údaje za cenzové domácnosti

Tab.2.15.a Rodinné domácnosti podle typů rodin na české straně hranice

Okres	Rodinné domácnosti celkem	Úplné rodiny			Faktická manželství			Neúplné rodiny			
		celkem	bez závislých dětí	se závislými dětmi	celkem	bez závislých dětí	se závislými dětmi	v čele s ženou		v čele s mužem	
								bez závislých dětí	se závislými dětmi	bez závislých dětí	se závislými dětmi
		v %									
Bruntál	29 685	72,6	36,4	36,2	6,9	3,4	3,5	6,2	11,5	1,3	1,5
Frýdek-Místek	64 632	79,6	39,2	40,4	3,1	1,9	1,2	6,1	8,5	1,5	1,2
Jablonec nad Nisou	25 044	71,8	38,0	33,8	5,9	3,5	2,5	6,5	12,4	1,7	1,7
Jeseník	11 928	73,9	36,5	37,5	6,5	3,3	3,2	6,3	10,5	1,4	1,4
Karviná	80 793	75,7	39,1	36,5	4,8	2,6	2,2	6,1	10,4	1,5	1,5
Liberec	45 112	72,2	39,0	33,2	6,3	3,6	2,6	6,5	11,8	1,6	1,7
Náchod	32 409	78,0	41,0	37,1	4,7	2,8	2,0	5,2	9,5	1,2	1,3
Opava	51 841	81,6	40,9	40,7	3,0	1,7	1,3	5,4	7,9	1,1	1,0
Rychnov nad Kněžnou	22 354	79,9	40,8	39,0	4,1	2,4	1,6	5,2	8,2	1,4	1,2
Semily	20 858	79,8	42,1	37,8	3,6	2,1	1,5	4,6	9,0	1,3	1,6
Šumperk	36 007	78,2	40,6	37,7	4,3	2,4	1,9	5,3	9,5	1,3	1,3
Trutnov	34 848	74,8	40,2	34,6	5,3	3,2	2,1	6,3	10,8	1,4	1,5
Ústí nad Orlicí	39 281	80,2	40,5	39,7	3,9	2,3	1,6	4,9	8,6	1,3	1,1

Tab.2.15.b Rodiny v domácnostech podle typů rodin na polské straně hranice

Okres	Rodiny celkem	Manželství			Partneři			Matky s dětmi	Otcové s dětmi
		celkem	bez dětí	s dětmi	celkem	bez dětí	s dětmi		
Cieszyński	46 659	81,3	23,1	58,2	1,9	0,8	1,1	14,7	2,1
Glubczycki	13 771	79,1	22,6	56,5	1,7	0,6	1,1	17,1	2,1
Jastrzębie Zdrój – město	27 998	82,8	24,9	57,8	1,8	0,7	1,1	13,5	1,9
Jelenia Góra – město	25 738	68,3	23,4	44,9	4,1	1,8	2,3	24,7	2,9
Jeleniogórski	18 201	68,6	20,0	48,6	5,3	2,0	3,3	23,4	2,7
Kamienogórski	13 320	73,7	21,9	51,8	2,9	1,1	1,8	21,0	2,4
Kłodzki	48 183	72,6	22,8	49,8	3,4	1,3	2,1	21,5	2,5
Lubański	16 333	73,2	21,6	51,6	3,5	1,3	2,2	21,0	2,3
Lwówecki	13 424	74,1	21,3	52,8	3,6	1,2	2,4	20,0	2,3
Nyski	41 070	77,6	21,7	55,9	1,9	0,8	1,1	18,3	2,2
Prudnicki	16 744	78,6	22,3	56,3	2,0	0,8	1,2	17,0	2,4
Raciborski	30 956	82,1	22,9	59,2	1,9	0,7	1,2	13,7	2,3
Wałbrzyski	17 038	74,1	24,0	50,1	4,0	1,4	2,6	19,5	2,4
Wodzisławski	44 296	85,7	26,3	59,4	1,4	0,6	0,8	11,3	1,6
Ząbkowicki	19 468	74,5	21,0	53,5	2,8	0,9	1,9	20,2	2,5
Zgorzelecki	27 338	74,1	22,2	51,9	3,7	1,4	2,3	19,9	2,3

3. Domy, byty a úroveň bydlení v česko-polském pohraničí

3.1. Metodické vysvětlivky

Česká republika

Dům je stavba, která je podle rozhodnutí stavebního úřadu určena pro bydlení a dále jiná stavba, ve které se nachází alespoň jeden byt.

Do počtu domů jsou tedy zahrnuty všechny domy určené k bydlení (obydlené i neobydlené), objekty s byty (bytem) a ubytovací zařízení bez bytu, pokud slouží k dlouhodobému nebo trvalému ubytování. Patří sem rodinné domy, bytové domy, domovy mládeže, internáty, dětské domovy, ústavy nápravné a výchovné péče, domovy důchodců, penzióny pro důchodce, ústavy pro tělesně a mentálně postižené, kláštery a konventy (objekty s ubytovacími prostory pro členy řeholních řádů a kongregací), provozní budovy s bytem (byty) apod.

Trvale obydlený dům je dům, ve kterém je alespoň jeden trvale obydlený byt nebo je v něm umístěno zařízení pro hromadné ubytování osob alespoň s jednou trvale bydlící osobou. V trvale obydleném domě musí mít trvalý (nebo dlouhodobý) pobyt **alespoň** jedna osoba.

Vlastníkem domu může být fyzická nebo právnická osoba. Vlastník - soukromá fyzická osoba zahrnuje i případy několika spoluvlastníků domu, pokud jsou v příbuzenském vztahu. Vlastník - obec, stát zahrnuje i domy bývalých LBD, pokud dosud nedošlo k převodu bytů do vlastnictví jednotlivých uživatelů. Vlastník – kombinace vlastníků zahrnuje domy, ve kterých všechny nebo část bytů byly převedeny do vlastnictví jednotlivých uživatelů, čímž vzniklo spoluvlastnictví domu; v katastru nemovitostí jsou zapsáni vlastníci jednotlivých bytů.

Byt je soubor místností a prostorů pod společným uzavřením, který svým stavebně technickým a funkčním uspořádáním a vybavením splňuje požadavky na trvalé bydlení.

Trvale obydlený byt je byt, ve kterém má alespoň jedna osoba trvalý nebo dlouhodobý pobyt.

Neobydlený byt je byt, ve kterém nebyla hlášena žádná osoba k trvalému nebo dlouhodobému pobytu.

Neobydlený byt – obydlený přechodně, je byt bez trvale hlášených osob, je ale využíván k přechodnému bydlení; většinou se jedná o byt, ve kterém byla sečtena dočasně přítomná osoba (osoby).

Obytnou plochu bytu tvoří podlahová plocha všech obytných místností (tj. s plochou 4 – 7,9 m² na 8 m²) a část plochy kuchyně, která přesahuje 12 m². V případě bytu, který se skládá z jediné místnosti – obytné kuchyně, tvoří obytnou plochu bytu plocha celé této místnosti. V obytné ploše bytu ani v počtu obytných místností nejsou zahrnuty místnosti bytu vyčleněné k obchodním nebo pracovním účelům (k vykonávání zaměstnání); tyto prostory jsou součástí ostatních prostor bytu.

Užitková plocha bytu je součtem plochy obytných místností, kuchyně a ostatních prostor bytu.

Za **ústřední vytápění** se v této souvislosti považuje vytápění zdrojem tepla umístěným mimo byt nebo v místnosti k tomu určené (včetně sklepa v rodinném domě s jedním bytem) nebo jiné elektrické nebo plynové vytápění. Byt se společným základním příslušenstvím se považuje za byt bez příslušenství.

Všechny výpočty průměrných hodnot charakteristik bytového fondu – např. průměrná obytná plocha bytu, průměrný počet obytných místností na 1 byt apod. – byly počítány pouze ze souborů bytů se zjištěnými hodnotami.

Polsko

Byt se skládá z jednoho nebo více pokojů (včetně pomocných místností), je postaven nebo předělán k bydlení, konstrukčně vyčleněn v rámci budovy pevnými zdmi. Do tohoto bytu vede samostatný vchod ze schodiště, chodby, společné haly nebo z ulice, dvora, zahrady.

Trvale obydlený byt je byt, ve kterém byla sečtena jedna nebo více osob a alespoň jedna z těchto osob zde byla trvale hlášena.

Přechodně obydlený byt je byt, ve kterém je sečtena jedna nebo více osob, ale žádná z těchto osob zde nebyla trvale hlášena.

Neobydlený byt je byt, ve kterém nebyla sečtena žádná osoba, ani osoba trvale bydlící, ani osoba bydlící přechodně. Podle důvodů neobydlenosti lze tyto byty třídit na:

- doposud neobydlené byty v nově postavených nebo rozestavěných domech,
- neobydlené z důvodu změny nájemníka bytu,
- neobydlené z důvodu opravy bytu nebo připravované opravy bytu,
- určené ke zbourání nebo neobydlené z různých důvodů, přičemž není jasné, zda budou zbourány nebo určeny k jinému využití než bydlení,
- určené k časovému nebo sezónnímu bydlení (druhé bydlení),
- pronajaté diplomatickému úřadu nebo konsulovi jiného státu, tato skupina bytů byla ve většině případů obydlená, ale osobami, které nebyly zahrnuty do sčítání (měly diplomatickou imunitu,
- využívané pouze k podnikání.

Obytnou místností se rozumí místnost oddělená od dalších místností zdmi sahajícími od podlahy až ke stropu, s přímým denním světlem, o rozloze minimálně 4m². Obytnou místností může být také kuchyň, pokud splňuje výše popsané podmínky. Jiné místnosti v bytě jako předsíň, hala, koupelna, záchod, spíž, šatna, zabudovaný balkón apod. jsou ostatními prostory.

Obytné místnosti využívané výhradně k podnikání jsou takové, které byly využívány jako pracovní, sídla podniků, společností, atd. Tyto místnosti byly sečteny jenom v tom případě, kdy byly umístěny v rámci bytu a neměly samostatný vchod z ulice, dvora nebo společné chodby. Byly zahrnuty do celkového počtu místností v bytě a jsou uvedeny v tabulkách popisujících stav bytového fondu a strukturu bytů, avšak při výpočtu ukazatelů úrovně bydlení obyvatelstva (např. počet osob na 1 pokoj) se k jejich počtu nepřihlíželo.

Obytná plocha bytů je součtem ploch všech místností v rámci bytu, zejména: obytných místností, kuchyní (s oknem nebo bez okna), spíží, předsíní, hal, koupelen, záchodu, krytých verand a dalších místností sloužících bytovým a hospodářským účelům bydlících osob, bez ohledu na jejich určení a způsob využívání. U obytné plochy bytu je odlišena plocha pokojů využívaných výhradně k podnikání.

Do obytné plochy bytů není započítána plocha: balkonů, teras, lodžii, vestavěných skříní a skrýší, prádelen, sušáren, půd, sklepů a místností k uschovávání topných surovin (uhlí, briket apod.) a také plocha garáží.

Plocha předsíní byla většinou započítána do obytné plochy bytu. Plocha předsíně nebyla za část bytu a za část obytné plochy uznána v těchto případech:

- spojovala obytnou část budovy s částí hospodářskou nebo s částí sloužící k zemědělským účelům,
- v budově byl více než jeden byt a předsíň byla využívána společně jako přístupová chodba.

V rodinných domech s 1 bytem, které jsou rozestavěné, ale už částečně obydlené, byla do obytné plochy započítána pouze plocha dokončených pokojů a ostatních prostor.

Data o obytné ploše bytů poskytli nájemci na základě dokladů, které měli k dispozici nebo na základě provedených měření.

Podle druhu vlastnictví rozlišujeme byty ve vlastnictví:

- **fyzických osob**, tato kategorie zahrnuje všechny byty nacházející se v budově, jejímž vlastníkem je fyzická osoba, byty ve vlastnictví fyzických osob nacházející se ve společné budově, byty v budovách, jejímž vlastníkem je družstvo a pro které na základě zákona z 15. prosince roku 2000 o bytových družstvech platí odlišný nárok na vlastnictví fyzické osoby,
- **bytových družstev**, v rozlišení na byty nájemní, byty v osobním vlastnictví a družstevní byty obydlené na základě nájemní smlouvy,
- **obcí (resp. okresů)**, včetně obecních bytů, umístěných ve zdravotních, sociálních, vzdělávacích a kulturních střediscích.
- **státu**, zahrnující:
  - bytový fond Zemědělské agentury vlastnictví státního majetku,
  - bytový fond Vojenské bytové agentury,
  - byty ve správě jednotek patřících pod ministerstvo obrany, vnitra, spravedlnosti a vedoucího úřadu pro ochranu státu,
  - ve správě státní správy, státní administrace, státní kontroly apod.,
- **firem** (veřejného a soukromého sektoru)
- **soukromé stavební firmy (s.r.o.)**, které financují výstavbu nových domů a bytů a potom je dále prodávají nebo pronajímají
- **jiném**, do této kategorie jsou započteny byty, které jsou vlastnictvím firem stavějících byty za účelem jejich prodeje, byty ve vlastnictví církví, společností, politických stran, odborů apod.

V tomto sčítání jsou uvedena technická vybavení funkční a momentálně nefunkční, a také ta, která jsou již nainstalována v bytě, ale nejsou zapojena k síti. Nefunkční vybavení déle než 1 rok z důvodu rozsáhlého poškození nebyla sečtena.

Za byt vybavený **vodovodem** je považován ten, ve kterém je umístěn vodovodní kohoutek s tekoucí vodou, dodávanou z vodovodní sítě nebo z lokálního vodovodu. Za **vodovodní síť** je považován systém vedení vody od zdroje k budovám o délce alespoň 250 m, přičemž se nezapočítává délka rozvodu z ulice k budovám. Za **lokální vodovod** jsou považovány instalace, ve kterých byla dodávána voda do jednoho nebo několika sousedních budov a celková délka rozvodů od zdroje vody k budově nedosahovala 250 m.

Splachovací záchod - ve sčítání jsou zahrnuta jenom zařízení nacházející se v bytech, se splachovací nádobou napojenou na rozvod vody a odvádějící odpady do kanalizace nebo do lokálního zařízení.

Za **kanalizační síť** je považován systém krytých podzemních kanálů, odvádějících odpadní vody z budov do čističky odpadů, řek, jezer, moře a jejich celková délka (bez délky kanálů vedoucích k budovám) dosáhla alespoň 250 m. Za **lokální kanalizaci** je považována instalace odvádějící odpadní vody do žumpy nebo bezprostředně do řeky, jezera, příkopu, horní vrstvy zeminy, přičemž celková délka kanálů mezi budovou (budovami) a místem odvádění odpadů nedosáhla 250 m.

Za **koupelnu** v bytě je považována místnost, ve které je nainstalována vana nebo sprchový kout (nebo obojí) a také zařízení odvádějící spotřebovanou vodu z budovy (do sítě, do žumpy nebo do jiných nádob).

Teplá voda je rozdělena podle místa ohřevu na:

- mimo byt, tj. dodávkou z elektrotopárny, topárny nebo z kotelny na sídlišti a nebo z lokální kotelny v domě s více byty,
- v bytě, plynovým kotlem, elektrickým bojlerem nebo průtokovým ohřivačem.

V rodinných domech s 1 bytem byl ohřev vody ústředním topením s vlastním kotlem umístěným mimo byt (např. v kotelně) považován za ohřev vody v bytě.

Do domácností byl plyn dodáván ze sítě nebo z plynových zásobníků a lahví (započítány pouze lahve o objemu 11 a více kg).

Při sčítání v roce 2002 byly definovány 3 hlavní **způsoby vytápění**:

- ústřední topení
- kamna
- jiný způsob

Za **ústřední topení** je považována každá instalace přivádějící teplo (horkou vodu, vodní páru nebo vzduch) z centrálního zdroje jeho výroby do jednotlivých místností v bytě.

V závislosti na zdroji výroby tepla rozlišujeme byty vybavené:

- **hromadným ústředním topením ze sítě**, kdy je teplo do bytů přivedeno tepelnou sítí z elektrotopárny, topárny, kotelny na sídlišti nebo z lokální kotelny pro více než jednu budovu,
- **hromadným ústředním topením ze zdroje zásobujícího jeden dům s více byty** – teplo je do bytů dodáváno z kotelny zásobující pouze jeden dům. Do této kategorie jsou zahrnuty také byty v nebytovém domě nebo hromadném ubytovacím zařízení vybavené ústředním topením, napojeným na lokální kotelnu zásobující teplem uvedený objekt.
- **individuální ústřední topení** - zdroj výroby tepla v rodinném domě s 1 bytem je umístěn buď mimo byt (v kotelně, ve sklepě), nebo v bytě (v kuchyni, koupelně). Tato kategorie zahrnuje i byty vytápěné elektrickým topením, které je zabudováno v podlaze.

Kamna – jednotlivé místnosti v bytě byly vytápěny kachlovými nebo různými přenosnými kamny na tuhá paliva (uhlí, koks, dřevo, piliny) a také kachlovými kamny s nainstalovanými elektrickými tělesy.

Jiný způsob vytápění – úsporná plynová kamna na plyn ze sítě nebo z láhve (bez přívodu vody), elektrické přímotopy, olejové elektrické radiátory.

V případě více způsobů vytápění, se uvádí ten převažující.

3.2. Struktura bytového fondu

Kvalita bydlení může být charakterizována několika ukazateli. K nejčastěji používaným ukazatelům patří počet osob na byt, počet osob na obytnou místnost či počet obytných místností na 1 byt. Rozdílná metodika v jednotlivých zemích nám umožňuje okresy při česko-polské hranice porovnat pouze z pohledu první jmenovaného ukazatele. Lepších výsledků dosáhly okresy na české straně, kde se počet osob na 1 byt pohyboval v intervalu od 2,53 v okrese Jablonec nad Nisou do 2,86 v okrese Jeseník. V podstatě všechny moravské okresy dosahovaly vyšších hodnot, což ovlivnilo i častější soužití domácností a větší počet dětí v moravských rodinách. Na polské straně hranice byly hodnoty tohoto ukazatele u jednotlivých okresů podstatně vyšší – od 2,80 osob na 1 byt ve městě s právem okresu Jelenia Góra do 3,45 osob na byt v okrese raciborski.

Často používaným a v našem případě srovnatelným ukazatelem úrovně bydlení je ukazatel užitkové plochy připadající na 1 byt a 1 osobu bydlící v bytě. Sčítáním v roce 2001 na české straně bylo zjištěno, že užitková plocha na 1 byt u 5 okresů z jedenácti převyšuje 80 m². Nejnižší hodnoty bylo dosaženo v okrese Karviná (66,8 m²), nejvyšší v okrese Opava (84,1 m²). Na polské straně při sčítání v roce 2002 hranici 80 m² překročily 4 okresy ze šestnácti. Mezi jednotlivými okresy byly rozdíly podstatně vyšší – pouze 59,8 m² užitkové plochy na 1 byt vykázal okres kamiennogórski a 83,7 m² okres prudnicki. Z pohledu průměrné užitkové plochy na 1 osobu byla úroveň bydlení vyšší u českých okresů, kde dosahovala 25 a více m². U polských okresů se pohybovala v intervalu 19,5 – 24,9 m².

Tab.3.1. Vybrané ukazatele úrovně bydlení

Okres	Průměrný počet			Průměrná užitková plocha v m ²	
	osob na 1byt	obytných místností na 1 byt ¹⁾	osob na 1 obytnou místnost	na jeden byt	na 1 osobu
česká část					
Bruntál	2,80	2,75	1,02	76,6	27,3
Frýdek-Místek	2,81	2,91	0,97	79,6	28,1
Jablonec nad Nisou	2,53	2,60	0,98	74,0	28,9
Jeseník	2,86	2,92	0,99	83,1	28,8
Karviná	2,62	2,55	1,03	66,8	25,3
Liberec	2,57	2,65	0,98	74,9	28,8
Náchod	2,65	2,72	0,99	78,4	29,2
Opava	2,83	3,03	0,94	84,1	29,5
Rychnov nad Kněžnou	2,71	2,80	0,97	80,5	29,5
Semily	2,68	2,80	0,97	80,5	29,7
Šumperk	2,81	2,83	1,00	78,7	27,8
Trutnov	2,63	2,63	1,01	75,5	28,4
Ústí nad Orlicí	2,78	2,75	1,02	80,1	28,6
polská část					
Cieszyński	3,34	4,27	0,78	82,4	24,5
Głubczycki	3,29	3,92	0,84	75,5	22,9
Jastrzębie Zdrój – město	3,26	3,52	0,93	63,9	19,5
Jelenia Góra – město	2,80	3,54	0,79	62,8	22,3
Jeleniogórski	3,10	3,91	0,79	75,3	24,0
Kamiennogórski	3,07	3,27	0,94	59,8	19,5
Kłodzki	3,02	3,50	0,86	65,2	21,5
Lubański	3,16	3,83	0,82	67,3	21,3
Lwówecki	3,18	3,89	0,82	73,6	23,1
Nyski	3,36	3,90	0,86	73,6	21,8
Prudnicki	3,35	4,17	0,80	83,7	24,9
Raciborski	3,45	4,34	0,80	81,4	23,5
Wałbrzyski	2,93	3,30	0,89	62,9	21,4
Wodzisławski	3,33	4,36	0,76	81,4	24,3
Ząbkowicki	3,25	3,76	0,86	74,0	22,7
Zgorzelecki	3,12	3,80	0,82	66,7	21,3

¹⁾ na české straně údaje za obytné místnosti o rozloze 8 m² a více podlahové plochy, na polské straně za obytné místnosti o minimální ploše 4 m²

Tab.3.2.a Bytový fond a důvody jeho neobydlenosti na české straně hranice

Okres	Byty celkem	Trvale obydlené byty	Trvale neobydlené byty	v tom z důvodu							
				byt obydlen přechodně	změna uživatele	slouží k rekreaci	přestavba bytu	dosud neobydlen po kolaudaci	pozůstatostní nebo soudní řízení	nezpůsobilý k bydlení	jiný důvod včetně nezjištěno
				v %							
Bruntál	42 479	87,2	12,8	1,6	0,3	7,2	0,7	0,2	0,2	0,8	1,8
Frydek-Místek	88 297	89,9	10,1	2,2	0,4	2,9	0,6	0,4	0,2	1,2	2,2
Jablonec nad Nisou	39 677	86,3	13,7	2,8	0,4	5,8	0,9	0,4	0,2	0,9	2,3
Jeseník	16 164	89,9	10,1	2,1	0,4	3,2	0,8	0,2	0,3	1,1	2,0
Karviná	109 848	95,7	4,3	1,0	0,3	0,3	0,3	0,1	0,1	0,5	1,5
Liberec	68 408	89,4	10,6	2,8	0,4	3,4	0,7	0,3	0,3	0,8	2,1
Náchod	49 843	84,1	15,9	2,7	0,4	7,1	1,1	0,2	0,3	1,9	2,2
Opava	69 337	91,3	8,7	1,9	0,2	1,4	0,7	0,7	0,2	1,4	2,2
Rychnov nad Kněžnou	34 459	83,3	16,7	2,9	0,4	7,4	0,9	0,2	0,5	1,9	2,6
Semily	37 233	74,8	25,2	3,2	0,3	15,7	0,8	0,4	0,3	1,5	3,0
Šumperk	49 332	89,8	10,2	2,7	0,4	2,7	0,7	0,2	0,3	1,3	1,9
Trutnov	51 791	87,5	12,5	2,8	0,3	4,8	0,9	0,3	0,3	1,1	2,0
Ústí nad Orlicí	57 968	85,5	14,5	2,5	0,5	5,6	1,0	0,5	0,4	1,7	2,3

Tab.3.2.b Bytový fond a jeho obydlenost na polské straně hranice

Okres	Byty celkem	Trvale obydlené byty	Byty obydlené sezóně nebo dočasně (byty sezóně obydlené a neobydlené v okamžiku sčítání)		Byty využívané k ekonomické činnosti	Neobydlené byty	
			sezóně obydlené	neobydlené		byty určené ke stálému bydlení	byty určené k likvidaci
			v %				
Cieszyński	54 811	91,0	1,6	3,3	0,1	3,4	0,6
Głubczycki	16 624	92,4	0,9	0,8	0,1	4,0	1,8
Jastrzębie Zdrój – město	30 262	98,2	0,3	0,1	0,0	1,2	0,2
Jelenia Góra – město	32 588	96,3	0,7	0,1	0,0	2,7	0,2
Jeleniogórski	21 784	93,6	2,2	1,0	0,0	3,0	0,2
Kamiennogórski	16 042	95,6	1,6	0,5	0,0	2,1	0,2
Kłodzki	59 766	93,2	2,2	0,9	0,0	3,4	0,3
Lubański	19 236	94,9	1,6	0,2	0,0	3,0	0,3
Lwówecki	16 346	93,2	1,8	0,6	0,0	3,7	0,7
Nyski	45 889	95,3	0,6	0,3	0,0	3,1	0,7
Prudnicki	19 772	92,8	0,8	0,2	0,0	4,6	1,6
Raciborski	34 972	93,4	1,2	0,4	0,1	4,0	0,9
Wałbrzyski	21 503	94,2	2,2	0,5	0,0	2,9	0,2
Wodzisławski	48 493	95,7	0,9	0,1	0,1	2,3	0,9
Ząbkowicki	22 974	93,4	1,9	0,5	0,0	3,8	0,4
Zgorzelecki	32 237	94,9	1,6	0,2	0,1	3,0	0,2

Ve všech okresech na polsko-české hranici bylo sečteno celkem 1 208 135 bytů, většina z nich (59,2 %) se nacházela na české straně. Nejvíce bytů bylo na české straně vykázáno v okresech Karviná (9,1 % z celkového počtu bytů) a Frýdek-Místek (7,3 %), na polské straně v okresech Kłodzki (4,9 %) a Cieszyński (4,5 %). Byty byly ve větší míře trvale obydleny na polské straně hranice – např. ve městě s právem okresu Jastrzębie Zdrój podíl trvale obydlených bytů na celkovém počtu bytů dosáhl 98,2 %. Na české straně

hranice byl nejvyšší podíl zaznamenán v okrese Karviná (95,7 %), rekreační charakter okresu Semily a využití bytů k tomuto účelu dokázal vysoký podíl neobydlených bytů (25,2 %, z toho 15,7 % sloužících k rekreaci).

Ve většině okresů (přes mírně odlišnou metodiku) byla převážná část bytového fondu ve vlastnictví fyzických osob – na české straně se podíly pohybují v intervalu od 39,4 % (okres Liberec) do 64,6 % (okres Opava), na polské straně v intervalu od 43,0 % v okrese kamiennogórski do 71,0 % v okrese cieszyński. Výjimku tvořily okres Karviná a město s právem okresu Jastrzębie Zdrój. V prvně jmenovaném okrese byl největším vlastníkem stát a obec (28,6 %), ve druhém bytové družstvo (74,8 %).

Tab.3.3.a Trvale obydlené byty podle vlastnictví na české straně hranice

Okres	Trvale obydlené byty celkem	v tom podle vlastníka domu							
		soukromá fyzická osoba	obec, stát	stavební bytové družstvo	zahraniční vlastník	právnícká osoba založená za účelem privatizace domu	jiná právnícká osoba	kombinace vlastníků	nezjištěno
		v %							
Bruntál	37 035	39,6	28,1	10,4	0,0	3,5	2,8	15,6	0,1
Frýdek-Místek	79 383	53,6	8,8	15,2	0,1	0,4	10,0	11,8	0,1
Jablonec nad Nisou	34 259	41,9	20,5	9,7	0,1	1,1	3,1	23,5	0,2
Jeseník	14 530	54,7	16,4	12,1	0,1	3,8	4,4	8,4	0,2
Karviná	105 167	22,6	28,6	18,3	0,1	0,2	24,6	5,4	0,1
Liberec	61 128	39,4	14,6	11,9	0,1	4,3	3,8	25,7	0,3
Náchod	41 915	57,2	13,4	13,1	0,0	0,7	2,0	13,2	0,4
Opava	63 297	64,6	11,7	13,4	0,1	0,6	2,8	6,6	0,1
Rychnov nad Kněžnou	28 694	60,4	10,7	13,4	0,0	1,2	2,0	12,1	0,2
Semily	27 845	63,6	12,9	10,3	0,1	1,5	2,2	9,1	0,3
Šumperk	44 301	53,7	11,6	12,7	0,0	0,5	2,4	18,8	0,2
Trutnov	45 340	47,6	22,3	12,9	0,2	2,5	2,3	11,9	0,3
Ústí nad Orlicí	49 572	60,3	13,3	14,7	0,0	0,9	1,9	8,8	0,2

Tab.3.3.b Trvale obydlené byty podle vlastnictví na polské straně hranice

Okres	Trvale obydlené byty	v tom podle vlastníka bytu					
		fyzická osoba	bytové družstvo	obec	stát	firma	jiné
		v %					
Cieszyński	50 775	71,0	18,3	6,9	1,3	1,9	0,6
Głubczycki	15 505	70,9	13,0	13,4	0,8	1,3	0,6
Jastrzębie Zdrój – město	29 794	19,2	74,8	5,4	0,3	0,1	0,2
Jelenia Góra – město	31 600	32,4	31,3	31,7	2,4	1,8	0,4
Jeleniogórski	20 875	65,7	7,5	21,9	1,1	3,5	0,3
Kamiennogórski	15 588	43,0	17,6	35,0	0,8	2,5	1,1
Kłodzki	56 972	50,3	18,5	26,6	1,3	3,0	0,3
Lubański	18 557	62,4	14,9	19,3	1,0	2,1	0,3
Lwówecki	15 525	68,0	11,0	18,5	0,7	1,4	0,4
Nyski	43 988	57,6	24,9	13,2	1,8	2,3	0,2
Prudnicki	18 494	57,2	17,7	21,8	1,3	1,8	0,2
Raciborski	33 096	55,3	20,7	18,9	1,0	2,7	1,4
Wałbrzyski	20 739	48,1	5,8	42,7	0,6	2,4	0,4
Wodzisławski	46 838	61,0	31,0	6,9	0,3	0,6	0,2
Ząbkowicki	21 867	67,0	10,3	18,0	0,6	3,7	0,4
Zgorzelecki	31 116	67,3	12,2	14,0	1,6	4,0	0,9

Tab.3.4.a Trvale obydlené byty podle stáří domu na české straně hranice

Okres	Trvale obydlené byty	v tom byty v domech postavených nebo rekonstruovaných v období							nezjištěno
		do roku 1919	1920 - 1945	1946 - 1970	1971 - 1980	1981 - 1990	1991 - 2001		
		v %							
Bruntál	37 035	11,2	15,5	22,4	24,3	18,3	7,9	0,5	
Frýdek-Místek	79 383	4,4	8,9	41,9	20,8	16,0	7,8	0,3	
Jablonec nad Nisou	34 259	19,7	15,6	13,5	23,1	17,8	9,1	1,2	
Jeseník	14 530	16,3	17,3	13,9	28,4	13,2	9,8	1,1	
Karviná	105 167	4,0	5,4	54,2	16,9	13,9	5,3	0,4	
Liberec	61 128	21,0	15,9	12,0	24,2	18,1	7,3	1,5	
Náchod	41 915	16,4	16,3	20,5	21,8	14,6	9,2	1,2	
Opava	63 297	8,9	10,1	32,0	24,0	16,3	8,0	0,7	
Rychnov nad Kněžnou	28 694	10,8	13,3	24,3	23,8	16,1	10,7	0,9	
Semily	27 845	12,6	14,7	23,5	21,5	17,9	8,7	1,1	
Šumperk	44 301	11,8	13,0	25,0	25,3	16,1	8,1	0,7	
Trutnov	45 340	17,5	17,1	20,8	21,8	13,3	8,5	1,0	
Ústí nad Orlicí	49 572	10,3	13,2	21,0	28,2	15,3	11,4	0,5	

Tab.3.4.b Trvale obydlené byty podle stáří domu na polské straně hranice

Okres	Trvale obydlené byty	v tom byty v domech postavených v období							byty ve výstavbě	nezjištěno
		před rokem 1918	1918 - 1944	1945 - 1970	1971 - 1978	1979 - 1988	1989 - 2002			
							celkem	z toho v letech 2001 - 2002		
v %										
Cieszyński	50 775	9,2	10,9	27,8	19,5	18,3	12,5	1,2	1,2	0,6
Glębczycki	15 505	18,6	31,8	18,6	13,0	10,2	6,5	0,4	0,3	1,0
Jastrzębie Zdrój – město	29 794	0,7	1,6	33,1	44,4	12,7	6,8	0,5	0,4	0,3
Jelenia Góra – město	31 600	24,8	16,5	16,2	15,5	15,5	9,9	0,7	0,4	1,2
Jeleniogórski	20 875	40,4	28,8	6,8	5,8	9,3	6,9	0,6	1,1	0,9
Kamiennogórski	15 588	39,3	25,9	8,5	8,5	10,8	5,8	0,3	0,3	0,9
Kłodzki	56 972	35,2	25,3	10,1	11,8	9,5	6,5	0,4	0,7	0,9
Lubański	18 557	33,0	30,4	6,5	8,5	14,3	5,6	0,4	0,4	1,3
Lwówecki	15 525	39,9	26,1	7,7	8,9	10,6	5,7	0,5	0,4	0,7
Nyski	43 988	22,5	26,9	12,3	13,0	14,4	8,6	0,6	0,4	1,9
Prudnicki	18 494	32,0	25,4	14,6	10,8	12,4	4,3	0,4	0,1	0,4
Raciborski	33 096	10,7	17,6	31,0	16,7	17,3	6,0	0,4	0,2	0,5
Wałbrzyski	20 739	54,9	27,4	2,8	5,0	5,1	3,2	0,2	0,3	1,3
Wodzisławski	46 838	5,5	11,2	42,2	18,1	15,2	6,8	0,7	0,6	0,4
Ząbkowicki	21 867	42,9	27,3	8,2	7,4	8,0	4,7	0,5	0,6	0,9
Zgorzelecki	31 116	21,4	29,0	13,9	12,3	12,7	9,7	0,7	0,3	0,7

Ve všech pohraničních okresech se projevila relativně nízká intenzita nové výstavby v posledních letech. Byty v domech postavených nebo zrekonstruovaných před deseti lety tvořily na české straně 5,3 – 11,4 %, na polské straně 3,2 – 12,5 % bytového fondu. Budeme-li za nejstarší bytový fond považovat byty v domech postavených na české straně do roku 1919, na polské straně do roku 1918, pak nejvyšší podíl nejstarších bytů vykázaly polské okresy – wałbrzyski (54,9 %), ząbkowicki (42,9 %) a jeleniogórski (40,4 %). Relativně nejstarší bytový fond mezi českými okresy byl zjištěn v okresech Liberec (21,0 %) a Jablonec nad Nisou (19,7 %).

Struktura bytů podle počtu obytných místností patří k základním ukazatelům kvality bydlení, avšak rozdílná metodika opět neumožňuje srovnání mezi českými a polskými okresy. Nejčtenějšími na české straně byly byty se třemi obytnými místnostmi (podíly přesahovaly 30 % hranici). Výjimkou byl okres Karviná, ve kterém z 38,3 % převažovaly dvoupokojové byty. Také u 12 polských okresů ve výsledcích sčítání tvořily největší podíl třípokojové byty (interval od 30,8 % v okrese Lwówecki do 41,5 % v městě s právem okresu Jelenia Góra). U zbývajících 4 okresů byly nejvíce zastoupeny byty s 5 a více pokoji. Při hodnocení průměrného počtu obytných místností na byt se v pomyslném žebříčku na prvním místě na české straně umístil okres Opava (3,0 místnosti o rozloze 8 m² podlahové plochy), na polské straně okres wodzisławski (4,4 místnosti o rozloze minimálně 4 m²).

Tab.3.5. Trvale obydlené byty podle počtu obytných místností

Okres	Trvale obydlené byty	v tom						Počet obytných místností ¹⁾	Průměrný počet obytných místností na 1 byt ¹⁾
		1 obytná místnost	2 pokoje	3 pokoje	4 pokoje	5 pokojů a více	nezjištěno		
		v %							
česká část									
Bruntál	37 035	10,7	30,9	39,9	10,8	7,2	0,5	101 466	2,8
Frydek-Místek	79 383	10,3	27,6	37,4	14,1	10,2	0,5	229 948	2,9
Jablonec nad Nisou	34 259	17,7	28,8	36,0	10,0	6,2	1,2	88 106	2,6
Jeseník	14 530	9,5	27,7	38,5	13,6	10,0	0,7	42 075	2,9
Karviná	105 167	12,2	38,3	36,6	8,1	4,1	0,6	266 584	2,6
Liberec	61 128	16,3	29,1	35,4	11,6	6,3	1,3	159 892	2,7
Náchod	41 915	15,2	27,3	36,6	12,4	7,5	1,1	112 772	2,7
Opava	63 297	8,2	25,7	37,6	16,5	11,4	0,6	190 575	3,0
Rychnov nad Kněžnou	28 694	13,1	27,6	36,4	13,4	8,8	0,7	79 789	2,8
Semily	27 845	14,2	29,1	32,6	13,2	9,8	1,1	77 055	2,8
Šumperk	44 301	9,3	31,0	37,9	12,7	8,4	0,7	124 656	2,8
Trutnov	45 340	15,8	32,1	33,3	11,0	6,7	1,2	118 081	2,6
Ústí nad Orlicí	49 572	13,0	30,0	35,4	13,3	7,6	0,7	135 441	2,8
polská část									
Cieszyński	50 775	1,7	9,9	25,2	27,5	35,7	0,0	216 341	4,3
Glubczycki	15 505	2,3	10,0	32,9	28,8	25,9	0,1	60 543	3,9
Jastrzębie Zdrój – město	29 794	5,6	12,6	39,2	28,1	14,5	0,0	104 668	3,5
Jelenia Góra – město	31 600	3,0	11,9	41,5	28,3	15,3	0,0	111 750	3,5
Jeleniogórski	20 875	3,1	13,7	32,4	24,5	26,2	0,1	81 364	3,9
Kamienogórski	15 588	5,8	21,6	38,6	20,9	13,1	0,0	50 753	3,3
Kłodzki	56 972	4,7	18,3	36,1	23,2	17,7	0,0	198 557	3,5
Lubański	18 557	2,6	12,2	34,7	26,0	24,4	0,1	70 779	3,8
Lwówecki	15 525	2,5	13,0	30,8	26,4	27,3	0,0	60 261	3,9
Nyski	43 988	2,8	9,8	33,5	27,0	26,6	0,3	170 997	3,9
Prudnicki	18 494	3,0	10,5	28,6	23,8	34,1	0,0	76 948	4,2
Raciborski	33 096	2,1	8,1	28,1	25,4	36,2	0,1	143 147	4,3
Wałbrzyski	20 739	4,7	25,0	37,2	18,5	14,6	-	68 100	3,3
Wodzisławski	46 838	1,4	9,5	27,7	23,6	37,8	0,0	203 934	4,4
Ząbkowicki	21 867	3,4	15,4	32,3	23,4	25,5	0,0	81 876	3,8
Zgorzelecki	31 116	3,2	10,5	33,3	29,7	23,3	0,0	117 775	3,8

¹⁾ na české straně údaje za obytné místnosti o rozloze 8 m² a více podlahové plochy, na polské straně za obytné místnosti o minimální ploše 4 m²

Tab.3.6.a Trvale obydlené byty podle obytné plochy na české straně hranice

Okres	Trvale obydlené byty celkem	Obytná plocha v m ²									
		do 29,9	30,0 - 39,9	40,0 - 49,9	50,0 - 59,9	60,0 - 69,9	70,0 - 79,9	80,0 - 99,9	100,0 - 119,9	120,0 a více	nezjištěno
		v %									
Bruntál	37 035	15,3	19,7	24,8	13,5	9,0	5,8	7,1	2,5	1,8	0,5
Frýdek-Místek	79 383	13,7	19,4	20,4	16,3	10,0	6,6	8,0	3,1	2,1	0,5
Jablonec nad Nisou	34 259	19,7	19,1	23,7	12,5	8,9	5,3	5,8	2,3	1,5	1,2
Jeseník	14 530	13,1	16,7	21,9	14,1	10,5	7,7	8,8	3,7	2,8	0,7
Karviná	105 167	16,8	31,8	23,1	12,2	5,9	3,6	3,7	1,4	0,9	0,6
Liberec	61 128	18,5	19,0	22,8	14,0	9,0	5,3	6,1	2,3	1,8	1,3
Náchod	41 915	15,8	15,7	24,1	13,9	11,1	6,8	7,1	2,7	1,6	1,1
Opava	63 297	10,3	15,0	20,6	17,1	13,0	8,3	9,4	3,5	2,2	0,6
Rychnov nad Kněžnou	28 694	13,6	17,1	24,2	14,0	10,5	7,3	7,8	2,9	1,8	0,7
Semily	27 845	14,6	17,0	22,5	13,6	10,7	6,9	8,2	3,1	2,2	1,1
Šumperk	44 301	15,4	18,5	25,1	12,9	9,2	6,4	7,3	2,7	1,7	0,7
Trutnov	45 340	17,2	19,5	22,7	13,4	10,0	6,0	6,0	2,3	1,7	1,2
Ústí nad Orlicí	49 572	14,0	17,8	22,3	16,7	10,7	6,6	7,1	2,6	1,6	0,7

Tab.3.6.b Trvale obydlené byty podle užitkové plochy na polské straně hranice

Okres	Trvale obydlené byty	Užitková plocha v m ²									
		do 29,9	30,0 - 39,9	40,0 - 49,9	50,0 - 59,9	60,0 - 79,9	80,0 - 99,9	100,0 - 119,9	120,0 - 199,9	200 a více	nezjištěno
		v %									
Cieszyński	50 775	3,3	8,3	12,0	12,2	20,1	13,6	13,6	13,6	3,1	0,2
Glubczycki	15 505	3,4	7,9	15,3	17,5	23,1	11,6	8,1	10,1	2,9	0,1
Jastrzębie Zdrój – město	29 794	2,2	15,2	18,4	29,8	19,3	3,0	4,1	6,3	1,7	0,0
Jelenia Góra – město	31 600	5,7	17,2	18,6	19,3	20,3	6,7	5,1	5,5	1,6	0,0
Jeleniogórski	20 875	6,3	11,5	14,7	14,9	20,4	10,0	8,2	10,0	3,7	0,3
Kamiennogórski	15 588	8,9	16,8	20,3	17,8	19,0	6,9	4,2	4,7	1,3	0,1
Kłodzki	56 972	7,0	14,1	20,4	16,7	19,4	8,2	5,7	6,4	2,1	0,0
Lubański	18 557	6,1	12,5	18,6	15,2	22,2	9,0	6,9	7,8	1,6	0,1
Lwówecki	15 525	5,2	11,6	14,6	14,2	21,0	11,1	8,9	10,8	2,4	0,2
Nyski	43 988	3,3	8,7	20,2	13,5	22,7	10,0	8,8	10,2	2,3	0,3
Prudnicki	18 494	3,4	7,6	15,2	10,6	21,3	11,8	10,7	15,0	4,3	0,1
Raciborski	33 096	2,4	8,6	14,7	16,0	18,6	10,1	11,9	14,3	3,3	0,1
Wałbrzyski	20 739	7,0	16,8	20,3	17,0	18,9	7,5	5,3	5,4	1,8	-
Wodzisławski	46 838	1,6	10,7	13,0	16,3	16,1	11,4	13,8	14,4	2,7	0,0
Ząbkowicki	21 867	5,0	11,6	16,0	13,1	20,5	11,9	9,1	10,2	2,6	-
Zgorzelecki	31 116	5,6	11,3	20,5	15,2	23,6	8,9	6,6	6,7	1,6	0,0

Téměř ve všech okresech na české straně hranice největší podíl trvale obydlených bytů zaujímal obytnou plochu 40,0 – 49,9 m². Jen v okrese Karviná byla relativně největší část bytů (31,8 %) ještě menších (30,0 – 39,9 m²). Nejvyšší podíl bytů s nejmenší obytnou plochou do 29,9 m² dosáhl okres Jablonec nad Nisou (19,7 %), s největší obytnou plochou 120,0 a více m² okres Jeseník. Na polské straně hranice bylo k dispozici členění bytů podle velikosti užitkové plochy. Z tohoto pohledu v 11 okresech převažují byty s 60,0 – 79,9 m², ve dvou s 50,0 – 59,9 m² a ve třech byty s 40,0 – 49,9 m² užitkové plochy. Nejvyšší podíl menších bytů vykázal okres Kamiennogórski (8,9 %), nejvyšší podíl velkých bytů okres Prudnicki (4,3 %).

3.3. Technické vybavení bytů

Technické vybavení bytů se v posledních letech výrazně zlepšuje. Na jeho zvyšování se podílí nejen nová výstavba, ale také poměrně rozsáhlá modernizace bytů. Vyšší úroveň technické vybavenosti vykazaly okresy na české straně hranice. Koupelnu v bytě a teplou vodu mělo ve všech okresech více než 90 % trvale obydlených bytů. Na polské straně takto vysoké podíly překročily pouze tři okresy – cieszyňski a wodzislawski a město s právy okresu Jastrzëbie Zdrój. Okres raciborski dosáhl téměř 94 % podíl ve vybavení bytu koupelnou a více než 85 % podíl ve vybavení bytů teplou vodou. Zbývající okresy dosáhly podstatně nižší úrovně vybavenosti trvale obydlených bytů. Z tohoto pohledu nejhorší podmínky bydlení byly zjištěny v okrese wałbrzyski, ve kterém pouze 71,7 % bytů mělo k dispozici koupelnu a 62,8 % bytů zdroj teplé vody v bytě i mimo byt.

U napojení trvale obydlených bytů na plyn můžeme mezi jednotlivými okresy na polské i české straně pozorovat značné rozdíly. Nejvyšší podíl bytů takto technicky vybavených na české straně vykázal okres Karviná (84,7 %), na polské straně město s právem okresu Jelenia Góra (90,7 %). Na posledním místě pomyslného žebříčku se na české straně umístil okres Rychnov nad Kněžnou (18,9 %), na polské okres lwówecki (33,9 %). Domovní zásobníky na plyn byly využívány především v polských okresech.

Tab.3.7. Trvale obydlené byty s koupelnou, přívodem teplé vody a plynu

Okres	Trvale obydlené byty celkem	Vybavení bytů					
		koupelna v bytě	teplá voda			plyn ²⁾	
			celkem	ohřívání		ze sítě	ze zásobníku
				mimo byt ¹⁾	v bytě		
v %							
česká část							
Bruntál	37 035	96,3	95,6	31,3	64,3	54,8	0,7
Frýdek-Místek	79 383	96,0	96,3	28,3	67,9	68,6	0,5
Jablonec nad Nisou	34 259	90,8	94,8	37,6	57,1	59,8	0,3
Jeseník	14 530	95,0	94,9	14,5	80,4	58,8	0,3
Karviná	105 167	97,6	96,4	64,5	31,9	84,7	0,2
Liberec	61 128	93,1	95,3	36,4	58,8	47,6	0,3
Náchod	41 915	92,4	93,8	21,0	72,8	37,4	0,3
Opava	63 297	96,5	96,8	19,2	77,6	80,4	0,2
Rychnov nad Kněžnou	28 694	94,7	93,5	21,9	71,6	18,9	0,5
Semily	27 845	90,8	93,8	11,9	81,9	43,4	0,3
Šumperk	44 301	95,6	95,2	27,0	68,2	52,5	0,2
Trutnov	45 340	92,3	93,9	24,7	69,2	50,6	0,3
Ústí nad Orlicí	49 572	94,6	94,3	17,6	76,7	47,4	0,3
polská část							
Cieszyňski	50 775	94,2	93,0	12,3	80,7	78,3	10,5
Głubczycki	15 505	87,9	83,1	1,7	81,4	47,2	43,0
Jastrzëbie Zdrój – město	29 794	98,4	96,9	3,0	93,8	84,3	9,6
Jelenia Góra – město	31 600	87,8	86,0	11,5	74,5	90,7	3,8
Jeleniogórski	20 875	80,8	74,0	1,4	72,6	47,6	37,6
Kamiennogórski	15 588	77,4	68,5	8,8	59,7	57,6	27,7
Kłodzki	56 972	82,0	72,7	13,5	59,2	52,2	35,6
Lubaňski	18 557	79,1	74,6	4,8	69,8	47,0	41,8
Lwówecki	15 525	80,4	73,1	2,6	70,5	33,9	56,1
Nyski	43 988	89,7	87,2	9,1	78,1	53,3	35,3
Prudnicki	18 494	87,5	84,6	9,4	75,3	47,6	29,0
Raciborski	33 096	93,6	85,3	11,2	74,1	49,2	28,0
Wałbrzyski	20 739	71,7	62,8	3,1	59,7	59,0	27,5
Wodzisławski	46 838	96,0	91,3	13,5	77,7	37,5	34,1
Ząbkowicki	21 867	81,7	72,5	2,6	69,9	40,6	47,7
Zgorzelecki	31 116	87,5	80,1	19,9	60,2	37,9	43,2

¹⁾ na české straně teplá voda ohřívání mimo budovu

²⁾ na české straně plyn používán výhradně k vytápění

Tab.3.8.a Trvale obydlené byty s vodovodem a WC na české straně hranice

Okres	Trvale obydlené byty celkem	Vybavení bytů								bez splachování
		vodovod			záchod					
		celkem	v bytě	v domě mimo byt	celkem	splachovací vlastní		splachovací společný		
						v bytě	mimo byt	mimo byt	mimo dům	
v %										
Bruntál	37 035	98,9	98,7	0,2	99,4	95,3	1,2	0,7	0,1	2,1
Frýdek-Místek	79 383	99,2	98,8	0,4	99,6	93,5	1,5	1,6	0,1	2,9
Jablonec nad Nisou	34 259	99,0	98,7	0,3	99,1	84,3	7,1	1,7	0,0	5,9
Jeseník	14 530	98,3	98,0	0,4	99,2	93,5	2,0	0,8	0,1	2,8
Karviná	105 167	99,6	99,4	0,1	99,6	97,3	0,7	0,5	0,0	1,1
Liberec	61 128	99,0	98,8	0,3	99,1	89,3	4,3	2,0	0,0	3,5
Náchod	41 915	99,0	98,6	0,4	99,1	89,2	4,0	2,3	0,1	3,5
Opava	63 297	99,3	99,2	0,1	99,4	93,9	2,1	1,3	0,1	1,9
Rychnov nad Kněžnou	28 694	98,8	98,4	0,4	99,3	92,6	1,7	1,1	0,1	3,7
Semily	27 845	98,5	98,2	0,3	99,1	87,1	4,4	2,0	0,1	5,5
Šumperk	44 301	98,9	98,7	0,2	99,4	94,0	1,7	0,9	0,1	2,7
Trutnov	45 340	99,0	98,6	0,4	99,1	89,4	4,4	2,5	0,1	2,7
Ústí nad Orlicí	49 572	99,2	98,9	0,3	99,4	91,9	2,3	1,3	0,1	3,8

Tab.3.8.b Trvale obydlené byty s vodovodem a WC na polské straně hranice

Okres	Trvale obydlené byty celkem	Vybavení bytů					
		vodovod			splachovací záchod		
		celkem	ze sítě	lokální	celkem	s odpadem	
						do sítě	do lokálního zařízení
v %							
Cieszyński	50 775	98,6	75,7	23,0	93,5	46,9	46,6
Głubczycki	15 505	97,1	93,4	3,7	85,5	50,8	34,7
Jastrzębie Zdrój – město	29 794	99,1	97,9	1,2	98,3	83,6	14,6
Jelenia Góra – město	31 600	99,4	97,8	1,6	92,6	83,6	9,0
Jeleniogórski	20 875	96,9	76,2	20,7	84,2	37,7	46,5
Kamienogórski	15 588	97,1	86,4	10,7	78,6	58,3	20,3
Kłodzki	56 972	96,9	83,2	13,7	83,4	55,1	28,3
Lubański	18 557	96,0	77,5	18,5	81,4	49,6	31,8
Lwówecki	15 525	93,6	70,1	23,5	82,4	45,6	36,8
Nyski	43 988	98,0	91,5	6,5	89,9	57,6	32,3
Prudnicki	18 494	97,5	93,5	4,0	86,7	49,1	37,6
Raciborski	33 096	98,7	94,4	4,3	92,1	53,8	38,3
Wałbrzyski	20 739	97,4	89,7	7,7	74,4	36,8	37,6
Wodzisławski	46 838	98,8	92,6	6,2	95,1	46,9	48,2
Ząbkowicki	21 867	96,4	83,0	13,4	82,1	45,9	36,2
Zgorzelecki	31 116	98,2	92,0	6,2	90,8	68,9	21,9

Podíl bytů s vodovodem v roce 2001 dosáhl ve všech českých okresech alespoň 98 % a mezi jednotlivými okresy se příliš nelišil (rozdíl mezi okresem s nejmenším a největším podílem činil 1,0 procentního bodu). Větší diference u vybavení vodovodem v roce 2002 byla zřejmá v okresech na polské straně hranice. Pouze ve dvou případech podíl přesáhl 99 procentní hranici, rozdíl mezi nejvyšším a nejnižším podílem dosáhl 5,8 procentního bodu.

Sčítání v obou zemích ukázala podíl bytů vybavených splachovacím záchodem (vlastním či společným) především na polské straně. Na české straně hranice se podíl pohyboval od 93,1 % v okrese Jablonec nad Nisou do 98,5 % v okrese Karviná, na polské straně od 74,4 % v okrese wałbrzyski do 98,3 % ve městě s právem okresu Jastrzębie Zdrój.

Postavení českých a polských okresů podle podílu centrálně dálkově vytápěných bytů bylo značně rozdílné. U českých okresů se výrazně odlišoval okres Karviná (60,0 % takto vytápěných trvale obydlených bytů). Rozdíl mezi tímto a nejnižším okresním podílem (okres Jeseník 5,5 %) dosáhl 54,5 procentních bodů. Na polské straně převažoval tento druh vytápění z 80,5 % u trvale obydlených bytů ve městě s právem okresu Jastrzębie Zdrój, z 44,8 % u města s právem okresu Jelenia Góra a z 39,7 % u okresu zgorzelecki. Rozdíl mezi nejvyšší a nejnižší hodnotou podílu dosáhl 69,6 procentního bodu. Ve zbývajících okresech převládá centrální místní způsob vytápění. I nadále zůstává určitá část bytů vytápěná kamny. Nejvyššího podílu takto vytápěných bytů na české straně dosáhl okres Rychnov nad Kněžnou (21,5 %), na polské straně okres ząbkowicki (35,7 %).

Tab.3.9. Trvale obydlené byty podle způsobu vytápění

Okres	Trvale obydlené byty celkem	Převládající způsob vytápění				
		centrální		kamna	jiný nebo kombinovaný způsob	nezjištěno
		dálkové	místní ¹⁾			
		v %				
česká část						
Bruntál	37 035	31,8	53,6	11,0	3,0	0,6
Frydek-Místek	79 383	36,5	54,1	6,6	2,4	0,4
Jablonec nad Nisou	34 259	36,3	44,0	16,2	2,6	0,8
Jeseník	14 530	5,5	74,0	13,9	5,4	1,3
Karviná	105 167	60,0	31,0	6,9	1,8	0,5
Liberec	61 128	35,4	42,4	17,6	3,7	0,8
Náchod	41 915	17,2	58,2	20,6	3,1	0,8
Opava	63 297	14,9	74,4	7,6	2,4	0,6
Rychnov nad Kněžnou	28 694	18,8	55,2	21,5	3,8	0,6
Semily	27 845	12,2	60,9	21,3	4,6	1,0
Šumperk	44 301	24,9	57,7	13,1	3,6	0,7
Trutnov	45 340	30,8	44,7	20,3	3,5	0,7
Ústí nad Orlicí	49 572	15,6	63,6	16,8	3,5	0,4
polská část						
Cieszyński	50 775	23,8	62,6	12,9	0,6	0,0
Głubczycki	15 505	26,7	48,4	24,4	0,5	0,0
Jastrzębie Zdrój – město	29 794	80,5	17,9	1,6	0,1	0,0
Jelenia Góra – město	31 600	44,8	31,8	22,3	1,1	0,0
Jeleniogórski	20 875	13,9	56,9	27,5	1,6	0,1
Kamiennogórski	15 588	23,4	43,2	32,4	1,0	0,0
Kłodzki	56 972	27,7	42,2	28,8	1,3	0,0
Lubański	18 557	24,8	46,0	28,3	0,8	0,1
Lwówecki	15 525	19,5	48,0	31,9	0,5	0,0
Nyski	43 988	34,4	41,3	23,0	1,3	0,0
Prudnicki	18 494	24,7	45,4	28,7	1,2	0,0
Raciborski	33 096	38,7	46,9	13,9	0,5	0,0
Wałbrzyski	20 739	10,9	54,8	33,2	1,1	0,0
Wodzisławski	46 838	33,2	57,7	8,8	0,3	0,0
Ząbkowicki	21 867	16,7	46,2	35,7	1,4	0,0
Zgorzelecki	31 116	39,7	36,8	22,7	0,8	0,0

¹⁾ na české straně ústřední topení v ostatních případech a etážové topení

3.4. Bydlení rodin

Při sčítání v roce 2001 bylo na české straně hranice sečteno 702 268 cenзовých domácností bydlících v bytech. Ve všech pohraničních okresech tyto domácnosti převážně bydlely v bytech se třemi (v rozmezí od 32,4 % v okrese Semily do 39,8 % v okrese Bruntál) a dvěma obytnými místnostmi (v rozmezí od 24,8 % v okrese Opava do 37,4 % v okrese Karviná). Nejvyšší podíl rodin bydlících v jednopokojovém bytě zaznamenal okres Jablonec nad Nisou (17,1 %), více než 30 % opavských cenзовých domácností žilo v bytech se 4 a více místnostmi. Na polské straně hranice bylo v roce 2002 sečteno 532 705 domácností. V 15 okresech měla většina rodin k dispozici 4 a vícepokojový byt, podíl domácností v nich bydlících se pohyboval od 36,3 % v okrese wałbrzyski do 65,8 % v okrese cieszyński. Pouze v okrese kamiennogórski podíl domácností bydlících v třípokojových bytech převýšil podíl domácností bydlících v čtyřpokojových bytech o 2,1 procentního bodu. V této souvislosti je nutné se zmínit o odlišné metodice týkající se obytných místností a jejich velikosti.

Tab.3.10. Domácnosti podle počtu pokojů

Okres	Domácnosti celkem	v tom s počtem obytných místností			
		1	2	3	4 a více
		v %			
česká část ¹⁾					
Bruntál	41 670	10,2	30,0	39,8	20,0
Frýdek-Místek	88 637	9,6	26,3	36,7	27,4
Jablonec nad Nisou	37 330	17,1	28,4	36,1	18,4
Jeseník	16 508	8,8	26,4	37,9	26,8
Karviná	115 811	11,7	37,4	36,6	14,2
Liberec	68 442	15,7	28,5	35,4	20,3
Náchod	45 866	14,5	26,6	36,5	22,4
Opava	70 333	7,9	24,8	37,0	30,3
Rychnov nad Kněžnou	31 497	12,5	26,9	36,1	24,4
Semily	30 756	13,4	28,2	32,4	25,9
Šumperk	50 223	8,7	29,8	37,8	23,7
Trutnov	50 433	15,0	31,4	33,6	20,0
Ústí nad Orlicí	54 762	12,3	29,2	35,4	23,1
polská část ²⁾					
Cieszyński	57 432	1,5	8,9	23,7	65,8
Głubczycki	17 429	2,1	9,1	31,5	57,3
Jastrzębie Zdrój – město	34 733	1,8	7,0	25,9	65,0
Jelenia Góra – město	35 998	2,8	11,3	40,2	45,6
Jeleniogórski	23 177	2,8	12,6	30,8	53,7
Kamiennogórski	16 967	5,2	20,6	38,1	36,0
Kłodzki	62 441	4,2	17,1	34,9	43,7
Lubański	20 544	2,3	10,9	32,8	53,9
Lwówecki	17 039	2,4	12,0	29,2	56,3
Nyski	49 721	2,5	9,2	32,1	56,0
Prudnicki	21 286	2,7	9,8	27,3	60,1
Raciborski	39 649	1,8	7,0	25,9	65,0
Wałbrzyski	22 342	4,2	23,2	36,2	36,3
Wodzisławski	55 341	1,2	8,3	24,6	65,9
Ząbkowicki	23 894	3,0	14,1	31,1	51,7
Zgorzelecki	34 712	2,9	9,5	31,9	55,6

¹⁾ na české straně údaje za cenзовé domácnosti bydlící v bytech

²⁾ v polské části bez pokojů využívaných výlučně k ekonomické činnosti

Mezi českými cenzovými domácnostmi bydlícími v bytech převažovaly domácnosti vícečlenné a v rámci nich pak domácnosti úplné, tzn. manželské páry resp. soužití druhá a družky (tzv. faktická manželství) bez dětí nebo s dětmi. Nejvyšší podíl úplných rodin vykázal okres Opava (62,3 %), neúplných okres Jablonec nad Nisou (14,8 %). Opačných hodnot u úplných rodin dosáhl okres Liberec (51,5 %), u neúplných rodin okres Semily (11,2 %). Každým sčítáním se zvyšuje počet domácností jednotlivců, tzn. počet jednotlivých osob samostatně hospodařících, které žijí samy nebo bydlí s jinou domácností. Podíly těchto domácností se pohybují v intervalu od 24,6 % (okres Opava) do 32,0 % (okres Liberec). Průměrný počet osob v domácnosti byl nejnižší v okresech Jablonec nad Nisou a Liberec (2,3 osob na jednu domácnost), nejvyšší v okrese Opava (2,6).

Tab.3.11.a Cenzové domácnosti bydlící v bytech podle typu domácnosti na české straně hranice

Okres	Domácnosti celkem	v tom					Průměrný počet osob v domácnosti
		jednotlivců	vícečlenné				
			celkem	rodinné		vícečlenné nerodinné	
				úplné	neúplné		
v %							
Bruntál	41 670	27,7	70,9	56,5	14,4	1,4	2,5
Frýdek-Místek	88 637	26,4	72,4	60,1	12,3	1,2	2,5
Jablonec nad Nisou	37 330	31,5	66,7	51,9	14,8	1,8	2,3
Jeseník	16 508	26,8	71,8	57,9	13,9	1,4	2,5
Karviná	115 811	29,0	69,4	56,1	13,4	1,6	2,4
Liberec	68 442	32,0	65,6	51,5	14,1	2,4	2,3
Náchod	45 866	28,8	70,3	58,3	12,0	0,9	2,4
Opava	70 333	24,6	73,6	62,3	11,3	1,8	2,6
Rychnov nad Kněžnou	31 497	28,1	70,7	59,4	11,3	1,2	2,5
Semily	30 756	29,7	67,7	56,5	11,2	2,6	2,4
Šumperk	50 223	27,2	71,2	58,9	12,3	1,6	2,5
Trutnov	50 433	29,8	68,9	55,2	13,7	1,3	2,4
Ústí nad Orlicí	54 762	27,2	71,6	60,3	11,3	1,2	2,5

Tab.3.11.b Domácnosti bydlící v bytech podle typu domácnosti na polské straně hranice

Okres	Domácnosti celkem	Domácnosti jednotlivců	Vícečlenné domácnosti						Průměrný počet osob v domácnosti
			celkem	rodinné				nerodinné	
				celkem	1 rodinné	2 rodinné	3 rodinné		
					1 rodinné	2 rodinné	3 rodinné		
v %									
Cieszyński	57 409	22,1	77,9	76,7	72,3	4,2	0,2	1,2	2,9
Głubczycki	17 422	24,5	75,5	74,1	69,3	4,6	0,2	1,4	2,9
Jastrzębie Zdrój – město	34 722	21,9	78,1	77,3	74,0	3,1	0,1	0,8	2,8
Jelenia Góra – město	35 985	29,4	70,6	68,0	64,7	3,2	0,1	2,6	2,5
Jeleniogórski	23 155	24,7	75,3	73,7	69,1	4,3	0,3	1,6	2,8
Kamiennogórski	16 966	23,4	76,6	74,6	70,8	3,6	0,2	2,0	2,8
Kłodzki	62 380	25,4	74,6	73,0	68,9	3,9	0,2	1,6	2,7
Lubański	20 537	23,4	76,6	75,2	71,0	4,0	0,2	1,4	2,8
Lwówecki	17 038	24,4	75,6	74,1	69,6	4,3	0,2	1,5	2,9
Nyski	50 136	22,2	77,8	76,3	70,9	5,1	0,3	1,5	3,1
Prudnicki	21 259	25,1	74,9	73,0	67,5	5,3	0,2	1,9	3,0
Raciborski	39 603	23,9	76,1	74,3	70,7	3,5	0,1	1,7	2,8
Wałbrzyski	22 339	25,4	74,6	72,7	69,2	3,4	0,1	1,9	2,7
Wodzisławski	55 331	21,5	78,5	77,6	75,3	2,3	0,0	0,9	2,8
Ząbkowicki	23 887	22,3	77,7	76,0	70,7	5,2	0,1	1,7	3,0
Zgorzelecki	34 707	23,8	76,2	74,9	71,1	3,6	0,2	1,3	2,8

Situace na polské straně hranice je obdobná. Rozhodující podíl mezi domácnostmi zaujímaly vícečlenné domácnosti a v rámci nich pak (na rozdíl od české strany) domácnosti jednorodinné. Nejvyšší podíl těchto domácností vykázal okres wodzisławski (75,3 %), nejnižší město s právy okresu Jelenia Góra (64,7 %). Druhým nejčastějším typem rodinných domácností jsou domácnosti dvoudenné – v okrese prudnicki dosáhl jejich podíl 5,3 %. Podíly domácností jednotlivců byly na polské straně hranice o několik procentních bodů nižší než jejich podíly v českých pohraničních okresech. Nejvyšší podíl dosáhlo město s právy okresu Jelenia Góra (29,4 %), nejnižší okres wodzisławski (21,5 %). Průměrný počet osob v domácnosti naopak dosáhl vyšších hodnot. Maximem byla hodnota v okrese nyski, ve kterém na 1 domácnost připadlo 3,1 osob, minimem hodnota ve městě s právy okresu Jelenia Góra (2,5 osob na jednu domácnost).

3.5. Struktura domovního fondu

V polsko-českém pohraničí bylo při obou sčítáních sečteno 456 981 trvale obydlených domů, v tom 61,0 % na české straně a 39,0 % na polské straně. Jak již bylo zmíněno při hodnocení bytového fondu, na obou stranách hranice došlo v posledních letech k útlumu bytové výstavby. Podstatně nejstarší domovní fond vykázaly okresy na polské straně hranice. U dvanácti okresů byla většina domů postavena do roku 1944 – v okrese wałbrzyski dokonce více než 79 %, v okrese ząbkowicki 77,8 %, v okrese lwówecki 75,6 %. Nejmladším bytovým fondem disponovalo město s právem okresu Jastrzębie Zdrój, ve kterém podíl domů postavených do roku 1944 činil pouhých 11,0 %.

Tab.3.12.a Trvale obydlené domy podle stáří na české straně hranice

Okres	Trvale obydlené domy	Domy podle období výstavby nebo rekonstrukce					
		do roku 1919	1920 - 1945	1946 - 1980	1981 - 1990	1991 - 2001	nezjištěno
		v %					
Bruntál	15 534	18,8	24,6	30,9	14,4	10,1	1,2
Frýdek-Místek	38 304	7,3	12,8	54,9	13,5	10,8	0,7
Jablonec nad Nisou	12 934	28,4	25,9	23,5	10,5	9,3	2,4
Jeseník	7 524	20,1	24,0	30,8	13,3	10,2	1,6
Karviná	26 897	9,4	13,1	55,8	11,7	8,9	1,0
Liberec	22 392	31,4	21,9	22,0	13,0	9,6	2,1
Náchod	21 213	20,0	20,4	34,8	13,1	10,1	1,6
Opava	32 662	11,0	12,4	49,4	16,1	10,4	0,8
Rychnov nad Kněžnou	16 179	16,2	18,2	39,8	14,7	9,8	1,3
Semily	15 936	16,9	17,5	38,8	15,5	9,7	1,6
Šumperk	21 970	17,2	17,3	40,6	13,8	10,0	1,0
Trutnov	20 265	21,0	23,0	30,2	13,5	10,6	1,7
Ústí nad Orlicí	26 820	14,4	16,9	42,8	14,3	10,6	1,0

Tab.3.12.b Trvale obydlené domy podle stáří na polské straně hranice

Okres	Trvale obydlené domy	Domy podle období výstavby						Domy ve výstavbě	Nezjištěno
		před rokem 1919	1918 - 1944	1945 - 1970	1971 - 1978	1979 - 1988	1989 - 2002		
		v %							
Cieszyński	28 347	7,1	13,6	29,5	16,0	17,1	14,3	1,9	0,4
Głubczycki	7 324	21,6	46,1	11,3	6,4	7,6	5,4	0,5	1,1
Jastrzębie Zdrój – město	5 298	3,2	7,8	35,8	18,8	14,6	17,1	2,2	0,5
Jelenia Góra – město	6 368	30,2	27,6	6,3	7,1	14,9	10,7	1,9	1,3
Jeleniogórski	8 134	38,1	32,0	3,2	4,0	10,0	9,3	2,6	0,8
Kamienogórski	3 666	37,5	34,5	3,7	4,9	9,1	8,0	1,4	1,0
Kłodzki	17 358	35,4	38,0	4,3	4,1	7,3	8,0	2,0	0,9
Lubański	6 383	35,7	39,6	3,3	4,2	8,7	6,4	1,0	1,1
Lwówecki	6 217	42,1	33,5	3,2	4,4	8,8	6,4	0,9	0,7
Nyski	16 183	27,1	41,0	5,9	5,5	9,5	8,4	1,1	1,5
Prudnicki	7 932	26,3	37,9	12,0	8,9	8,7	5,5	0,3	0,4
Raciborski	15 668	11,7	24,7	30,8	13,7	11,3	6,6	0,5	0,8
Wałbrzyski	5 682	45,8	33,6	2,3	3,9	7,0	5,0	1,0	1,4
Wodzisławski	24 680	6,4	16,3	36,9	15,1	13,7	10,2	1,0	0,4
Ząbkowicki	9 476	40,4	37,4	3,2	3,1	6,4	7,4	1,2	0,9
Zgorzelecki	9 635	27,3	42,9	4,8	4,4	9,7	9,2	1,0	0,7

Nejstarší domovní fond na české straně hranice vykázala její západní části – okresy Jablonec nad Nisou (54,3 % domů postavených resp. rekonstruovaných do roku 1945, průměrné stáří domů 58,0 let) a Liberec (53,3 % domů, průměrné stáří 58,1 let). K okresům s nejmladším domovním fondem patří okresy: Frýdek-Místek (20,1 % domů postavených do roku 1945), Karviná (22,5 %) a Opava (23,4 %).

Velikostní složení domů podle počtu bytů je ovlivněno odklonem od výstavby mnohabytových jednotek a rozvojem výstavby rodinných domů. Ve všech pohraničních okresech zcela jednoznačně převažovaly jednobytové domy (tzn. rodinné domy). Nejvyšší podíl těchto bytů byl na české straně dosažen v okrese Rychnov nad Kněžnou (73,8 %), na polské v okrese raciborski (87,1 %). Podíl dvoubytových domů se na české straně pohybuje v intervalu od 11,0 % v okrese Bruntál do 33,7 % v okrese Opava, na polské straně v rozmezí 5,7 % (okres raciborski) – 18,5 % (okres cieszyński). Bytové domy ve většině pohraničních okresů měly 5 – 9 bytů.

Tab.3.13. Trvale obydlené domy podle počtu bytů

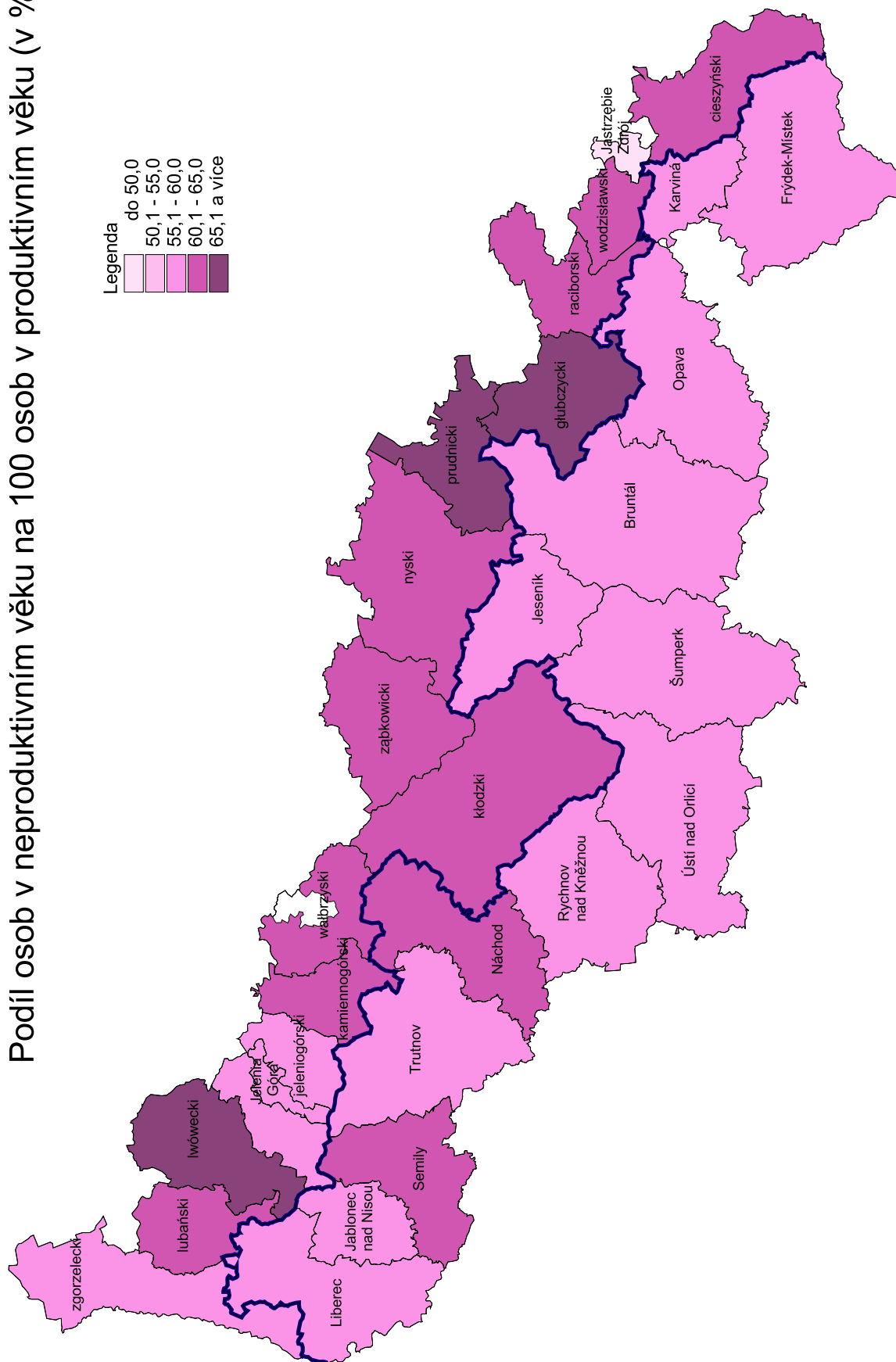
Okres	Trvale obydlené domy	z toho s počtem bytů					
		1	2	3	4	5 - 9	10 a více
		v %					
česká část							
Bruntál	15 534	73,2	11,0	1,6	3,4	5,3	5,2
Frýdek-Místek	38 304	67,8	23,6	0,7	1,0	2,8	3,8
Jablonec nad Nisou	12 934	60,0	22,0	4,1	2,5	5,9	5,1
Jeseník	7 524	72,2	14,8	2,3	2,5	5,0	2,8
Karviná	26 897	56,7	19,9	1,0	2,1	6,7	13,4
Liberec	22 392	61,5	18,0	3,7	2,8	7,4	6,2
Náchod	21 213	68,8	19,0	2,4	1,8	4,8	3,0
Opava	32 662	57,9	33,7	1,2	1,4	3,2	2,5
Rychnov nad Kněžnou	16 179	73,8	17,6	1,0	1,1	3,7	2,5
Semily	15 936	70,8	20,9	1,7	1,2	2,9	2,3
Šumperk	21 970	71,0	18,4	1,5	2,1	3,5	3,4
Trutnov	20 265	65,5	17,8	3,0	3,0	6,3	3,9
Ústí nad Orlicí	26 820	69,2	20,9	1,3	1,7	3,9	2,7
polská část							
Cieszyński	28 347	75,9	18,5	1,6	0,9	1,3	1,8
Głubczycki	7 324	82,5	6,7	1,7	2,6	3,5	3,0
Jastrzębie Zdrój – město	5 298	80,0	9,6	0,3	0,3	1,1	8,6
Jelenia Góra – město	6 368	51,6	11,7	6,0	5,4	15,9	9,4
Jeleniogórski	8 134	61,5	14,9	6,5	5,3	8,5	3,3
Kamiennogórski	3 666	49,8	14,5	6,4	6,1	15,6	7,6
Kłodzki	17 358	61,2	12,9	5,7	4,5	10,7	5,0
Lubański	6 383	64,9	13,4	4,8	4,1	8,9	3,9
Lwówecki	6 217	69,6	12,5	5,1	3,4	6,6	2,8
Nyski	16 183	74,2	10,8	2,8	2,6	5,4	4,2
Prudnicki	7 932	81,2	6,0	2,3	2,3	5,2	3,0
Raciborski	15 668	87,1	5,7	0,8	1,2	2,3	2,9
Wałbrzyski	5 682	48,9	11,9	5,5	5,9	21,5	6,3
Wodzisławski	24 680	80,0	16,2	0,6	0,4	0,7	2,1
Ząbkowicki	9 476	67,0	13,2	5,5	4,4	7,9	2,0
Zgorzelecki	9 635	65,0	14,2	4,5	3,9	7,4	5,0

GRAFICKÁ ČÁST

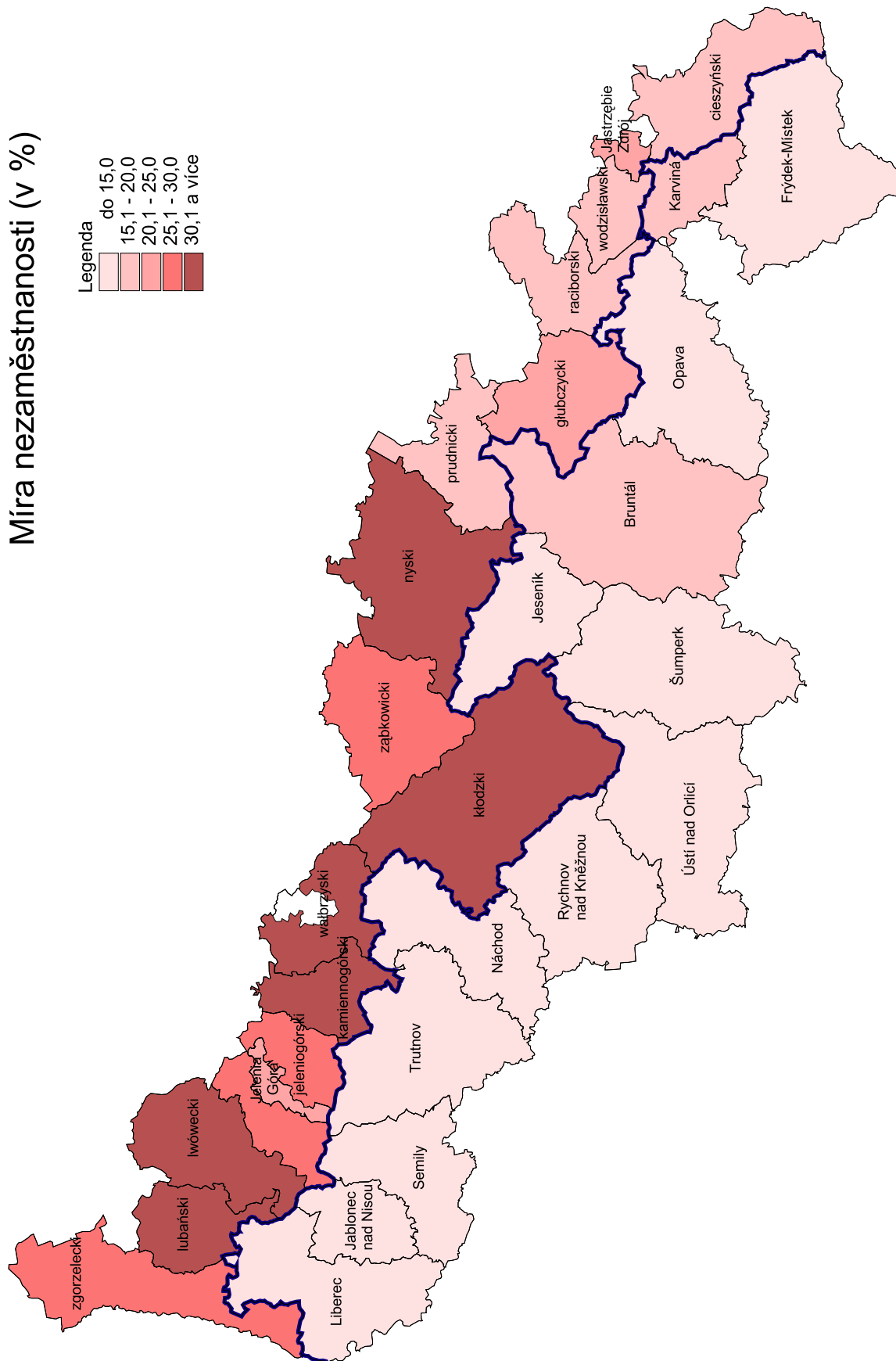

Podíl osob v neproduktivním věku na 100 osob v produktivním věku (v %)

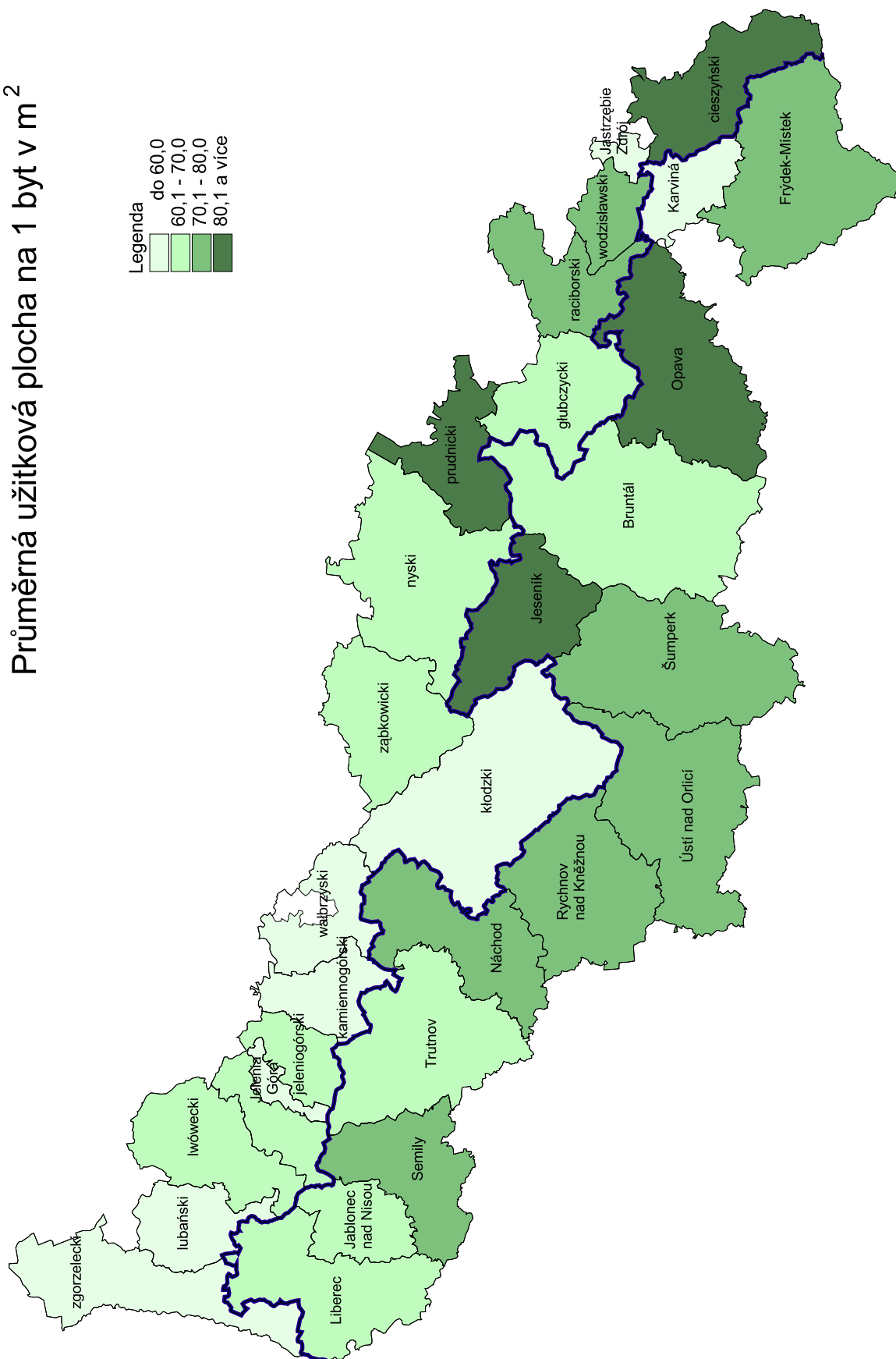
Zpracoval:
Český statistický úřad
Krajská reprezentace Liberec

Míra nezaměstnanosti (v %)

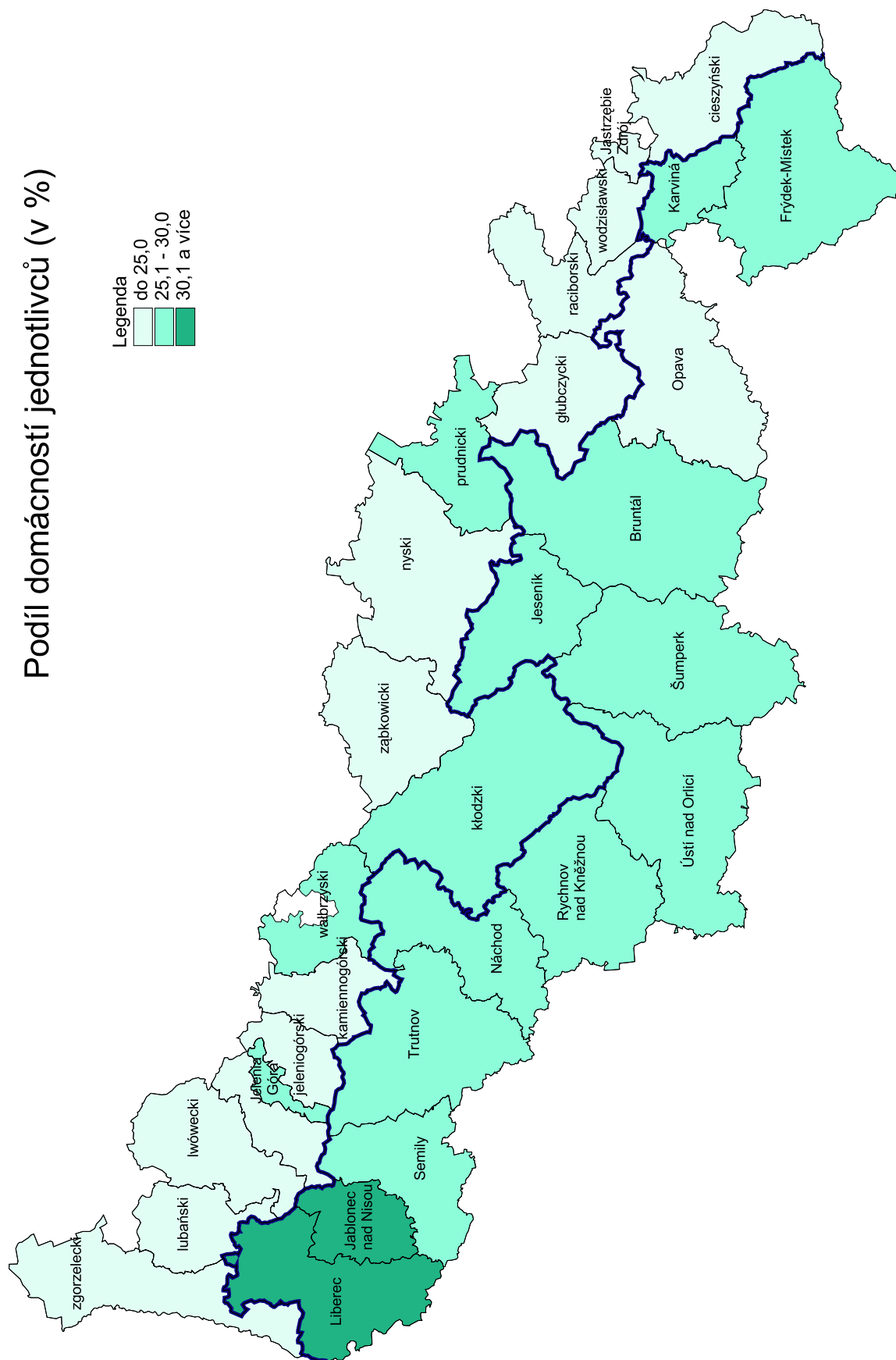
Zpracoval:
Český statistický úřad
Krajská reprezentace Liberec

Průměrná užitková plocha na 1 byt v m²

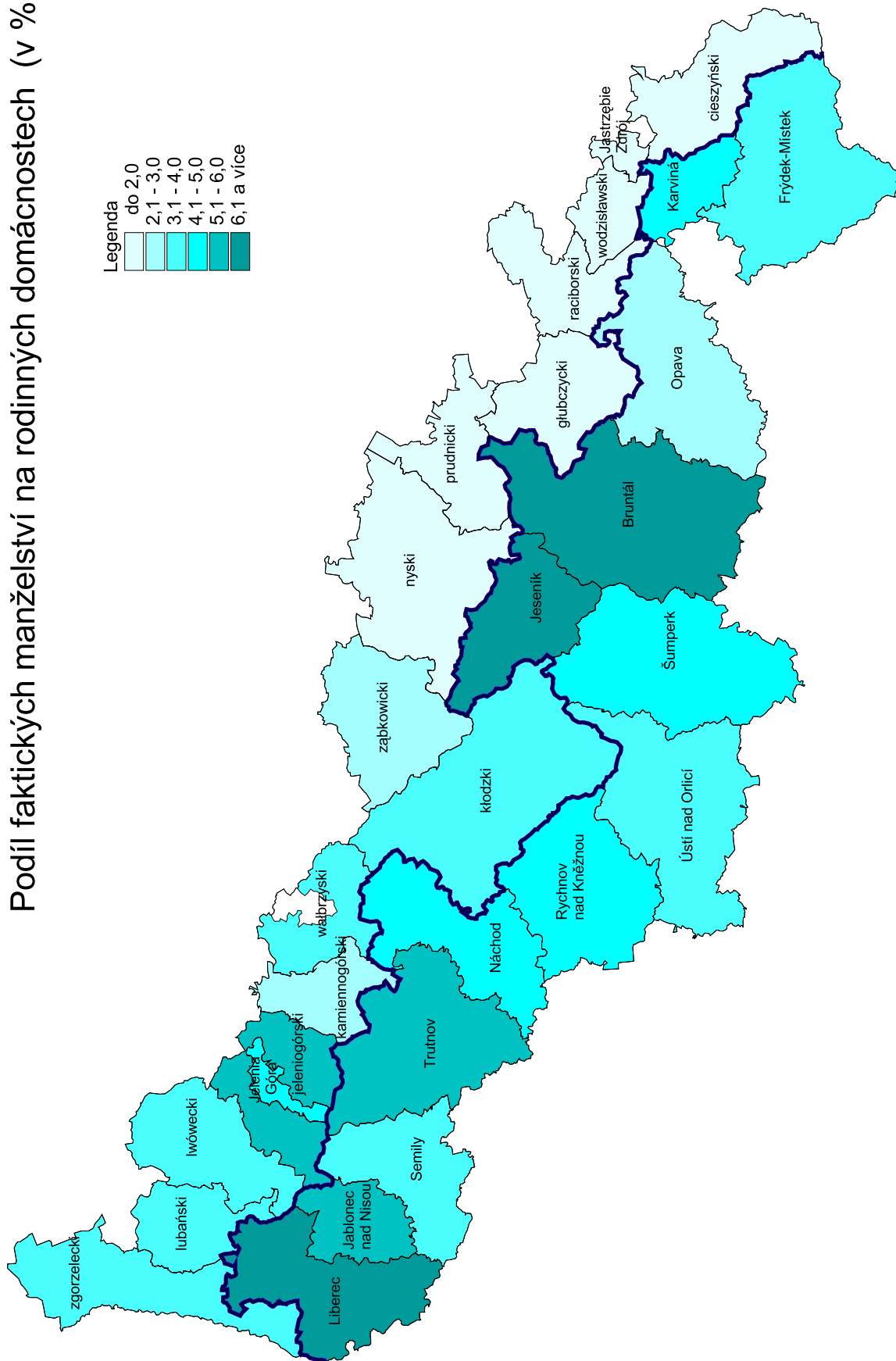
Zpracoval:
Český statistický úřad
Krajská reprezentace Liberec

Podíl domácností jednotlivců (v %)

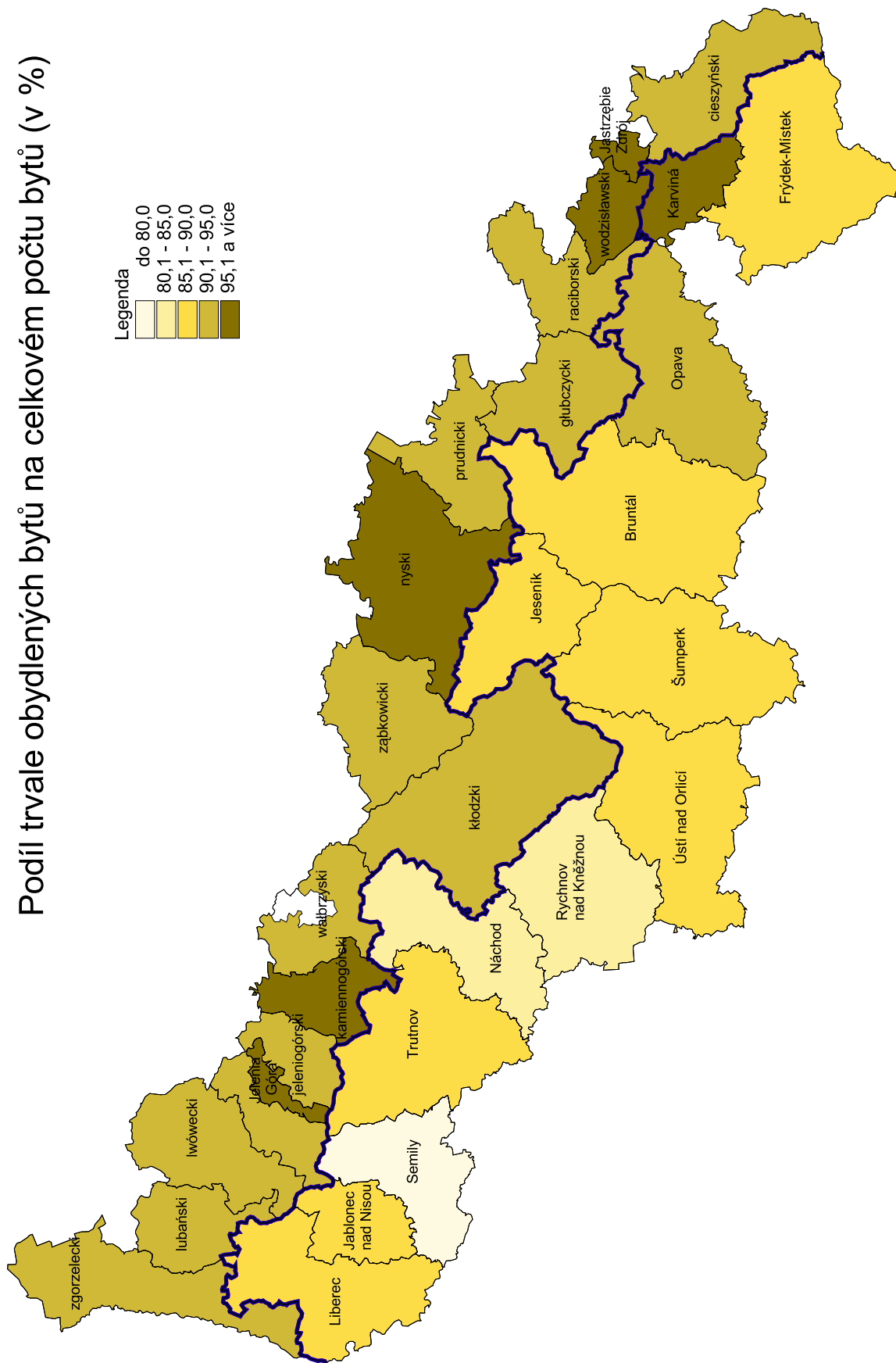
Zpracoval:
Český statistický úřad
Krajská reprezentace Liberec

Podíl faktických manželství na rodinných domácnostech (v %)

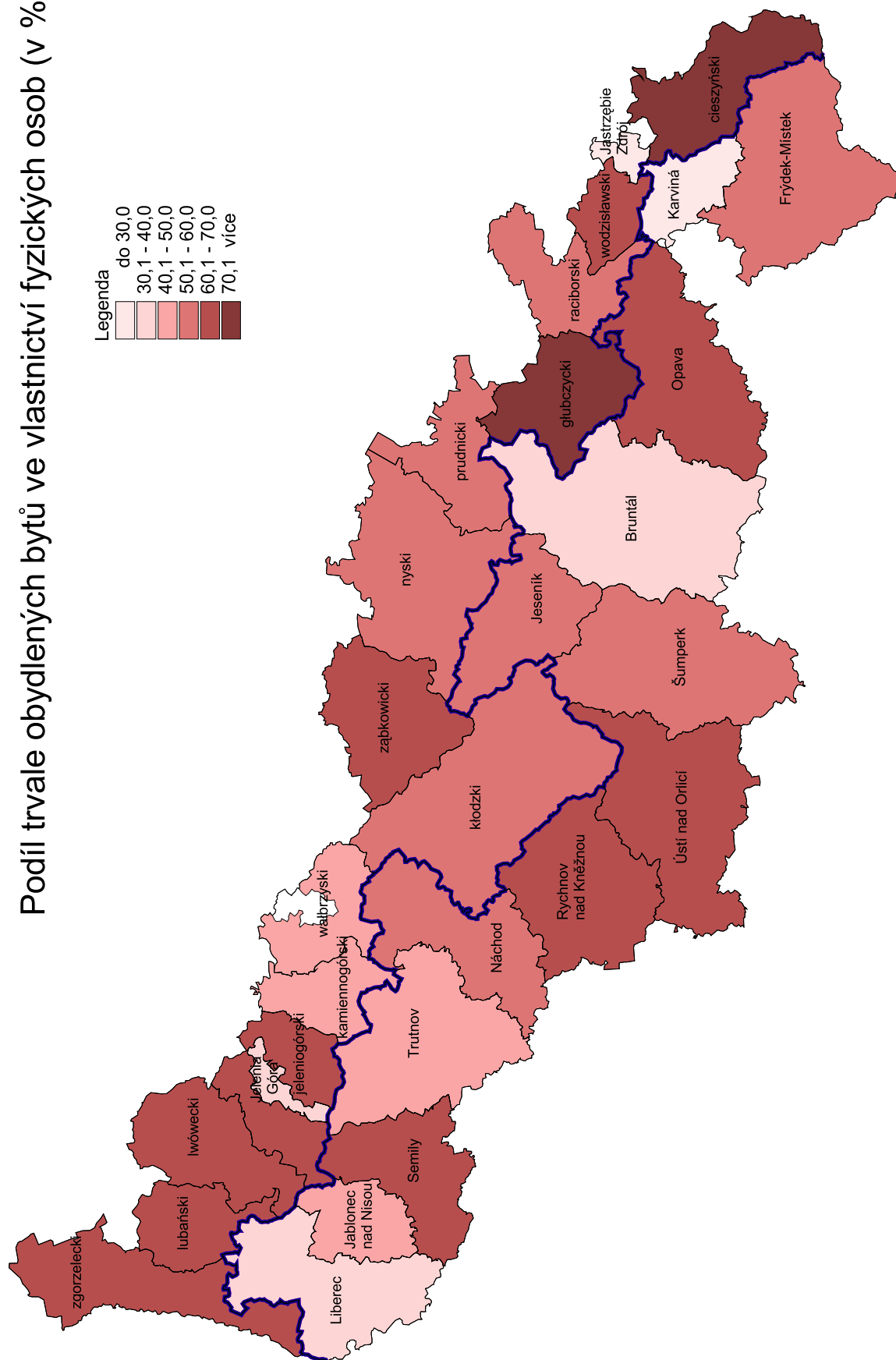
Zpracoval:
Český statistický úřad
Krajská reprezentace Liberec

Podíl trvale obydlených bytů na celkovém počtu bytů (v %)

Zpracoval:
Český statistický úřad
Krajská reprezentace Liberec

Podíl trvale obydlených bytů ve vlastnictví fyzických osob (v %)

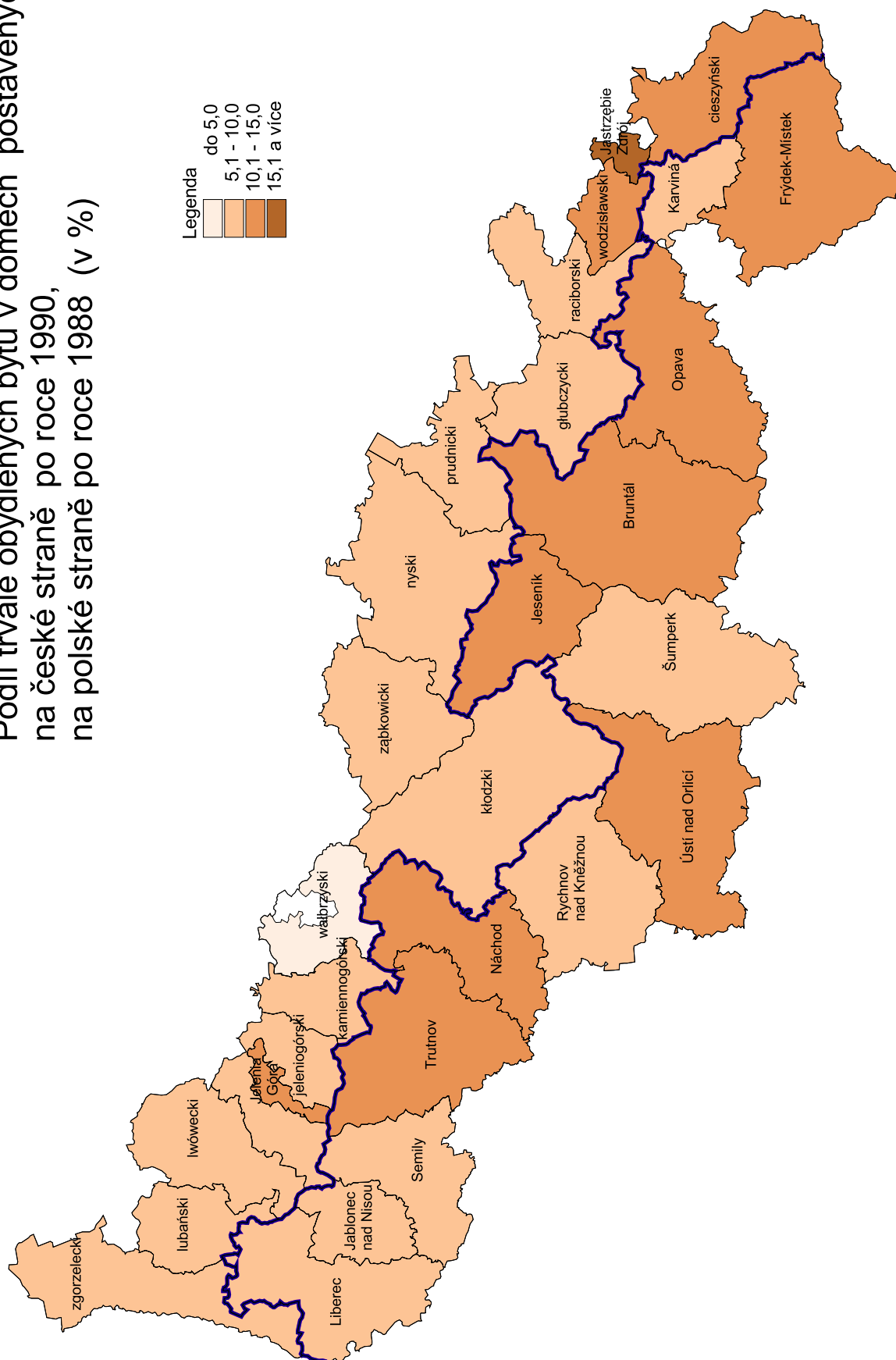

Zpracoval:
 Český statistický úřad
 Krajská reprezentace Liberec

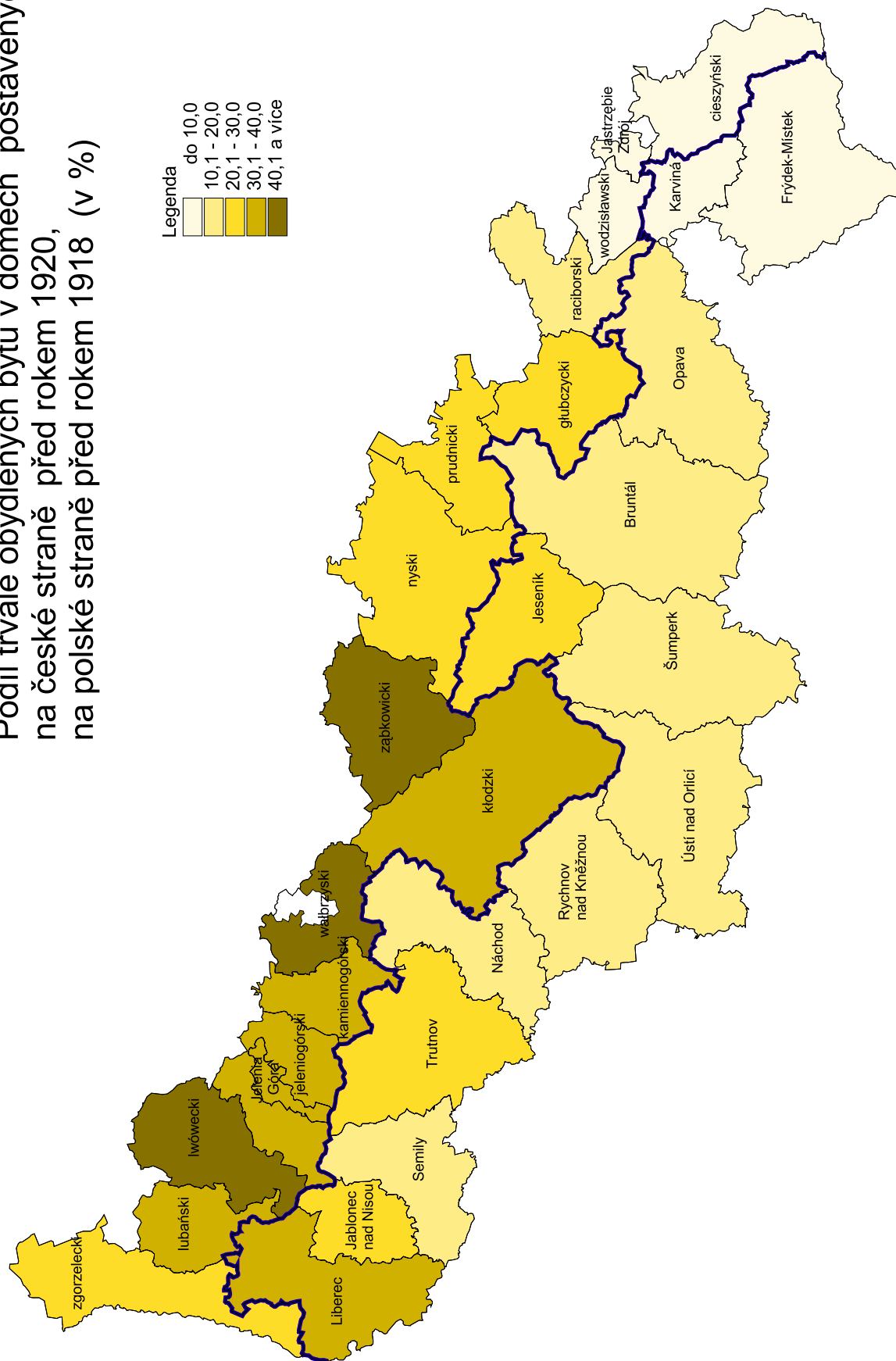

Podíl trvale obydlených bytů v domech postavených
na české straně po roce 1990,
na polské straně po roce 1988 (v %)

Zpracoval:
Český statistický úřad
Krajská reprezentace Liberec

Podíl trvale obydlených bytů v domech postavených
na české straně před rokem 1920,
na polské straně před rokem 1918 (v %)

Zpracoval:
Český statistický úřad
Krajská reprezentace Liberec

Český statistický úřad
Krajská reprezentace Liberec
Nám. Dr. Ed. Beneše 26
460 01 Liberec 1

Fax: 485 110 308
E-mail: infoservislbc@gw.czso.cz

www.liberec.czso.cz

Kód: 13-5131-05
Cena: Kč 150,-

© Český statistický úřad, Krajská reprezentace Liberec, 2005